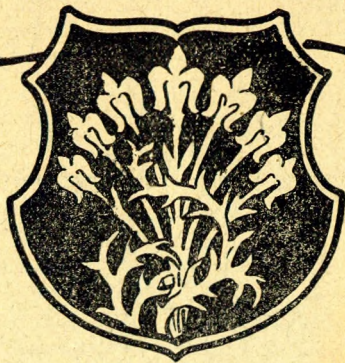

ZSOLTÁRSKERT

57. Zsoltár,

11. verse.

A RÉGI HÁZ. *)

Irta: Dr. THALY LORÁNT

1. Egy agg tudós, — rég porladóban már most —
Egy csendes este ezt beszélte el:
,Álmomban láttam egy nagy, büszke várost,
Márvány paloták fényes ezrivel.
2. Minthogyha Buonarotti arra járván,
Kövé meredt vóln', a mit álmoda,
A város minden háza büszke márvány, —
Ily szép várost nem láttam még soha!
3. De mily csoda: a városnak szívében,
A büszke márvány — paloták között,
Kis egyszerű ház áll a közepén,
Vihar-tépett, szelekbe — ütközött.
4. Amulva néztem a gyzenus odúra, ...
Aztán a büszke várest elhagytam. ...
De úgy álmotam: száz év múlva újra,
Ott jártam fényes házai során.
5. De romba dölve palotái régen,
Helyükbe új paloták ezre nőtt,
Csak a vén hajlék állt, mint egykor épen,
És oly szilárdan, mint száz év előtt!
6. S csodálva láttam: megfordulva benne
Nagy összetört, nagy megfáradt sereg,
Örök tavasz fürdője mintha lenne:
Mint ifjult, mint erősült újra meg!
7. Álmomban még több izben jártam arra,
— Minden futó perc: száz évet jelölt, --
S a régi ház ott állt vészben, viharban,
Míg márvány épült, márvány porba dőlt. . .
8. Most, hogy már éltem napja kezd leszállni,
S tompább a fény és jobban lát a szem:
Tudom: a város porló palotái:
Tudás, művészet, ember értelem!
9. S a vén ház, mely megvitt két ezredévvél,
És most is vár rád, föld vándor fia!
Örök életre buzgó kútfejjével,
Isten beszéde volt, a biblia!

*) Október 31.-re.

I. Október 31. napját, a reformáció ünnepnapját gyülekezetünkben méltóképpen
ünnepeljük meg!

Magyar Hazánkban október 31. hivatalosan is elismert ünnepnap.

II. Országos Protestáns napok Budapesten, 1940. okt. 26—november 5. között.
Főünnepségek: október 30—31-én.

„HOL VAN ISTEN?“ *)

Írta: BENKŐ ISTVÁN,

a pesti ref. egyházmegye esperes-lelkésze.

Mikor a háborús borzalmakról olvasunk, hogy hány várost gyújtottak fel, hany ezer ember halt meg, hogyan árasztják el a menekülők az országútakat, néha a szívünkbe szúr a kérdés: „Hol van Isten?“ „Miért engedti meg Isten?“ Hát még akik maguk élik át ezeket a szörnyűségeket, akik ott virrasztanak remegve a hulló és robbanó bombák alatt, — akik percenként keringőt járnak a kinnal és a halállal: azokat mennyire megzavarhatja ez a kérdés!

Jusson hát eszünkbe, hogy Ádám és Éva kiűzetett a Paradicsomkertből, — ez a világ tehát, amiben most élünk, nem a Paradicsomkert, sőt éppen a Paradicsomterem kívül eső megátkozott világ. „Töviset és bojtorjánat teremjen neked!“ — ezt mondta az Úr és ebben benne van a nehéz bomba és a szívfájdalom és a rombadólt kultúra is.

Mikor béke van és egészségesek vagyunk és minden jól megy, olyankor elhitetjük magunkkal, hogy ez a föld lehet Paradicsom is, ha ügyesen csináljuk. Hogy nem kell megkeresni azt a régi, elveszett Paradicsomot, hanem csinálhatunk magunknak egy másikat itt kint, a kapukon kívül. Hogy kijátszhatjuk Isten ősi ítéletét és hatástalanná tehetjük a régi átkot. Csak le kell győzni az ellenséges országot, aztán rendezni kell a szociális kérdéseket, aztán kultúrát kell csinálni, fejlődni, kutatni, dolgozni és akkor majd egy új aranykor virrad ránk. Ilyen az ember, a kiűzött ember örökös reménykedése. Mióta kiűzetett, azóta mindig ezt csinálja: *utánzatol* a valóság helyett.

Ha aztán néha-néha ránczúdul a mostanihoz hasonló zivatar és összedőlnek a Babeltornyok, — ha rádöbbenünk arra, hogy Isten átka, a paradicsomi átok ma is olyan friss és hatékony, mint mikor először elhangzott, — akkor kétségbeesve kiáltunk: „*hol van Isten?*“ Pedig így kellene kiáltanunk: „*óh, hol vagyok én?!*“ „Milyen rettenetes világban élek!“ „Milyen kegyetlen rémek közé jutottam!“ „Hisz ez valóban a megátkozott világ!“

Igen, így kellene felsikoltanod szegény, üldözött Ádám és Éva, — kiábrándulni a földi illúziókból, az „*aranykorból*“, meg a „*kultúra áldásaiból*“, meg a „*szociális mennyországából*“, meg a többiből. És ráébredni a valóságra. Hogy a föld az, aminek a Biblia mondja és aminek a tapasztalat mutatja: mindig az volt és mindig az marad. Nekünk pedig semmi sürgősebb dolgunk nem lehet, mint megkeresni a régi, az egyetlen, az elvesztett Paradicsomot, aminek kapufélfája a Krisztus keresztfája. És ha ott már biztosítottuk a helyünket, ha már tudjuk, hogy odatartozunk, akkor élni tovább *ebben* a világban mint *Isten népe*, mint akik még e világból vannak, de már nem e világból valók. És küzdeni itt az igazságért, a szeretetért, — szenvedni hazámért, hitemért, — megállani a gonoszságok és rémségek között — híven mindhalálig!

Mert Isten népe számára ez a föld nem lehet a boldogság hazája. Nem lehet más, mint *barc'tér*. Hiszen látjátok is, hogy nem más, mint örök csatatér.

Mi pedig tudjuk, hogy *hol van Isten* — és tudjuk azt is, hogy *hol vagyunk mi*. Vajjon te, kedves olvasóm, tudod-e, hogy hol van Isten és hol vagy te? Ott vagy-e az Isten népe közt? — Ma még nyitva számodra az elvesztett Paradicsom ajtaja, hívogat a Krisztus keresztfje. Ne késlekedj!

(Református Híradóból).

*) Mi e cikket *református* tisztán látásáért vettük át a közelgő okt. 31-i reformációi ünnepünkre való tekintettel. Szerk.

Veronika

Dr. THALY LORÁNT „Műfordítások“ c. kötetéből.

*A bús helyhez közel, hol Lázár sirt előbb,
A bűnös gazdag és dús asztala előtt:
Kiállott kis laka szűk ajtaja elé
A hosszú fátylu, szép nevű Bereniké!
Nem is gondolva rá, hogy földi ösvenyén
Meghalni, aznap a Megváltó arra tér;
Majd meg szeretete garasit gazdagon
A mennybe gyűjteni e felséges napon!
De amint látta őt gyalázattal tele,
Az utat vérivel hintvén ezer sebe;
Mindég nyugodt, szelid szeme az ég ivén,
Sértés, ütleg között, a szörnyű fát vivén,
S a nélkül, hogy egy kéz terhét könnyitené:
Szíve egész megtört. — Futottál Berniké!
A gyöngé kéz, minek erőt hűséged ad,
Széttolja a tömeg vad hullám torlatát,
S a merészségeden felbőszült nép során,
Legyőzhetlen heved utat tör, óh leány!
S mint haldokló fia mellett a jó anya,
Ki sir s öleli, kit úgy meggyógyítana!
Eljúlva hullsz le ott a Megváltó előtt;
S könnyüvel telt szived beharmatozva őt,
Ha isteni útján már fel nem tarthatod,
Legalább homlokát letörli fátyolod.*

*Egyetlen nő te, ki le meréd törleni
E hálátlan s hazug nép közt az isteni
Mesternek homlokát, s kit jobban véde meg
Szíved pánczéla, mint harcost a fegyverek;
Azelőtt Berniké! Ott jönn Veronika!
Óh, légyen áldva hős szived indulata,
Hogy megmutatva, mi az égi irgalom,
Megosztád Istened fájdalmat az napon!
Hosszú fátyloddal ott, két reszkető kezed
Törülgeté testét, min száz seb vérezett,
Fájdalmas lábait, agyon gyötört kezit,
Szeliden hullva rá gyöngéd könnyecskéjeid!
Az Úr hőstettedet megáldva gazdagon
Képmását ott hagyá a gyöngéd fátyolon,
Mert bátran tetted azt, — roskadván Mestered, —
Mit ennyi nép között nem tett vón' senki meg,
Mert szíved szent heve félelmed elnyomá,
Nagylelkű könnyeket csalt szempillád alá
S lovak patkói közt erőt adott neked,
Kihívni vakmerőn egy hóhérnemzetet!*

*Perzselte szívedet az áldott láng heve,
Mely gyorsan visszászáll Abhoz, kitől jöve,
Győzött, Veronika! Az égi indulat,
Jóságnál édesebb, sirnál hatalmasabb,
Amely, hogy Isten itt a föld sarán tapodt,
A nőnek keblibe angyalszívet adott!
A mentő szeretet, a forró kegyelem,
Ma megkoronáz ott az öröklébe' fenn!
S bátor nő! Diccsugárt áraszt fejed köré!
S a neved illatot hint emléink közé!*

Írta: Le Conte de Lisle.

„Kinék-kinék érdeme szerint becsületét megadja és az embert inkább megbecsüljed jóságáért, hogynem mint nagyságáért. Aki veled jót tett, annak Istentől vett értéked szerint háládatossággal igyekezzél lenni.“

(Medgyesi Pál: „Kegyesség gyakorlás“. 1635).

ZSOLTÁROSKERT

I. (VII). évfolyam. 9—10. sz.

HITÉPÍTŐ FOLYÓIRAT.

1940. szeptember—október.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, ahová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők
Kolozsvár, Horthy Miklós-út 86. Ref. Lelkészi Hivatal
Megjelenik minden hónapban.

Felelős szerkesztő és kiadó:
BIRÓ MÓZES
Társzerkesztő:
BIRÓ MÓZESNÉ

Előfizetés egy évre 2 Pengő.
Egy szám ára 20 fillér.
Előfizetési díjakat és hirdetési díjakat mindig csak nyugta ellenében veszünk át. E címre küldendő: Özv. Szilágyi Miklósné, Kolozsvár, Horthy Miklós-ut 86. sz.

Történelem.

— Főméltóságú Kormányzó Urunk három beszéde. —

I. A Hadvezér.

HORTHY KORMÁNYZÓ HADPARANCSA.

Honvédek! A trianoni igazságtalanság egy újabb része jóvátételt nyert. Indulunk, hogy birtokba vegyük újból ezerszázados jussunk egy újabb részét. Felszabadulást viszünk huszonkét év óta rabbilinesben színlódó magyar testvéreinknek és szeretettel, a hozzánk hű nemzetiségeknek. Ezt tartásatok szem előtt! Előre a Keleti Kárpátok gerincére!

Gödöllő, 1940. augusztus 31.

II. Az Államfő.

SZÓZAT A HAZATÉRŐKHOZ.

Utött a várvavárt óra! Szent földedre léphettünk végre megint: Keletmagyarország és Erdély!

Meghatottan köszöntjük az ősi magyar földet s Benneteket, Testvérek, akik rajta hűségben megálltatok. A letűnt szomorú huszonkét esztendőnek nem volt egyetlen napja, amelyen ne gondoltunk volna Rátok meleg szeretettel.

Végre itt állhatunk szemtől-szembe Veletek. Közös történelmünk századaiban a magyar függetlenség lobogója gyakran talált végső menedéket az erdélyi hegyek között. Isten kegyelméből most rajtunk a sor. Most mi hozzuk nektek vissza a szabadságot.

Hazatértetek. Testvérek, közös édesanyánkhöz: Magyarországhoz. Ami rossz volt, elmúlt. Megálltatok a próbát. Ezentúl együtt maradunk örökre.

Bizalommal fogadunk mindenkit, aki megnagyobodott hazánknak hűséges fia akar lenni. Biztosítjuk nem magyarajkú honfitársainkat arról, hogy a jogi egyenlőség birtokában, háborítatlanul dolgozhatnak szellemi és gazdasági javaik fejlesztésén. Viszonzásul hűséget várunk a magyar állam iránt, s az ő részükről is megértő szeretetet, mert a megújult állam a gondos atya szeretetével ügyel ősi hazánk földjén élő valamennyi fiára.

Új élet indul most a visszatérő részeken. Új magyarélet. Részese mindenki, ha megbecsüli önmagát és hazáját: Szent István országát.

A magyar honvéd ismét elfoglalta évszázados örökhelyét a Kárpátok gerincén. Dicsőség érte az igazságosztó Istennek s a jóakarató embereknek békesség.

1940. IX. 5.

HORTHY MIKLÓS s. k.
Gróf TELEKI PAL s. k.

III. A Nemzet Atyja.

— Boldogan köszöntöm Kolozsvárról Erdély visszatért országreszeit.

— Huszonkét évi keserves megpróbáltatás után valóra vált, amiben bízni nem szüntem meg soha egy percre sem. És most, amikor végre valóban itt állhatok a szabad Erdély szabad földjén, olyan mélyen meghat ennek a történelmi pillanatnak a nagyszerűsége, hogy érzelmeim kifejezésére alig találok méltó szavakat.

— A jelen öröme összefolyik lelkemben a mult bánatával és feltámadt benne a kérdés: Hogyan is szakadhatott reánk, magyarokra ez a szenvedés? Tiszta lélekkel felelem rá a történelem ítélőszéke előtt: Nem a mi hibánkból! Minket sorsunk ideállított Kelet és Nyugat mesgyéjére, hazánk századokon át a romboló világtörténet országútján örökös harcok színteré volt és mialatt Európa más boldog népei békés munkában gyarapodhattak és erősödhettek, a magyar örökös harcokban vérzett, pusztult és fogyott.

— Közben beszivárogtak idegen nemzetiségek, hol mert ellenség elől kellett menekülniök, hol mert itt

reméltek boldogulást. Őseink nemcsak befogadták őket, hanem minden szabadságot is megadtak nekik s ezeket a szabadságjogokat törvényileg is biztosították számukra. Elnyomatásról ebben a hazában nem panaszkodhatott joggal senki — mégis ez szolgáltatott hazug ürügyet arra, hogy megcsonkítsák, feldarabolják és megalázzák ezeréves hazánkat. Nem fegyver fosztott meg területeinket, hanem az ugynevezett békeszerződés.

— De fátyolt akarunk borítani ezekre a szomorú emlékekre. Ennek a felszabadult földnek a szenvedése véget ért. Talán valami jó is marad utána. Hiszen tudjuk, hogy a tulságos jólét, a semmittevés, a teljes gondtalanság puhít és zülleszt testileg-lelkileg. Az elnyomás, a szenvedés és a küzdelem viszont megedzi az embert, növeli ellentálló erejét és ébrentartja benne a hazaszeretetet. Hiszem, hogy felszabadult véreink, akik ezeken a boldog napokon ujjongva szórták virágaikat bevonuló katonáink elé, ilyen megerősödött, megacélozott testtel és lélekkel térnek meg annak a hazának a keblére, amelynek hű fiai voltak a leg súlyosabb időkben is. Hogy a visszatérés a lángborult Európa közepén vér nélkül történhetett meg — ezért most is s itt is hálás szívvel mondok újból köszönetet két hatalmas barátunknak: Németországnak és Olaszországnak.

— Egy szomorú korszaka a magyar történelemnek lezárulóban van. Kövessék az ünneplést a munka

hétköznapjai. Mindenki vegye ki részét a munkából, a nem magyar anyanyelvűek szintén, mert aki kifogásra nem ad okot, az boldogulhat nálunk is. Velük szemben a megbékélés szelleme és a jó bánásmód fog érvényesülni, mert ugyanezt a sorsot várjuk a határon túlmaradt testvéreink részére is. Amit ígérünk, megtartjuk, mert a mi fajunk uri felfogása nem engedi, hogy valaha is letérjünk az igazság egyenes útjáról.

— Gondolatban ma itt van minden magyar. Őszinte, mélyen átértett szeretettel gondolunk azokra a testvéreinkre, akik most nem tértek vissza az ősi honba. Kérem őket, tartsanak ki és folytassák békés munkájukat. Sorsuk felett örökösödünk. Halljuk ugyan, hogy erős megpróbáltatásoknak vannak e napokban kitéve, de hisszük, hogy kálváriájuk haladéktalanul véget ér. Hiszük, mert nélkül a magyar-román viszony jobbrafordulása lehetetlen volna, de hiszük ezt természetesen a Magyarországon élő románság érdekében is.

— Ismerem az erdélyi fajtát, kemény, ellenálló, küzdőképes tulajdonságait. Ezért teljes bizalommal tekintek az itt felnőtt ifjúságra is. Az új sorsfordulón, nagy nemzeti céljaink odaadó szolgálatára hívom fel őket a haza s egész Európa javára. Isten áldása kísérje nemzetünket egy boldog, dicső jövő felé. A hozzám intézett üdvözlésekért pedig hálás köszönetemet fejezem ki.

Kolozsvár, 1940. szeptember 15.

Honvédeink imádságos könyvéből.)

Magyar nép árvaságán esdeklő keserves fohászkodás:

„Gyűjtsd össze a te elszéledett népedet és találj módot a mi megszabadulásunkban a te rabszabadító isteni szent mesterséged szerint, lássák meg mindenek, hogy te mi Istenünk és mi te népeid vagyunk.

Kedveljed, óh irgalmas Úr! e mi mostani lelki töredelmességünket és noha méltóságodhoz illendő alázatos szép szókkal fejünknek Tőled kegyelmet nem tudunk kérni is, mindazáltal csak rebegő nyelvünk szakadozott szózatira s az égre Reád néző szemünk könnyben lábbadására is tekints szánakozó szemekkel és adj szállást a te nevedért elhagyott árváidnak a te kebeledben, hogy legyenek lelkeink béköttevén az élet csomójába az Úr Krisztus érdeméért.

Hallgass meg óh mi reménységünknek Istene! és bocsáss el immár Előled békességgel s megigazulva a Király Krisztus közbenjárása fejében. Amen.“

(22—23. old.)

**Vallások s Nemzetek szabadságáért
táborozó magyarok
reggeli zörgetése az irgalmas Jéhova ajtaján:**

„Izraelnek Reménysége, mi Megtartónk! A te jobb kezébe ajánljuk a mi előttünk járó fő Hadnagyunkat (Generálisunkat), hogy elrejtse Tenálad a veszedelemnek napján és segítséget küldj mellé a Sionból

az ütközet idején. Hallgass meg ötet óh Jákóbnak Istene! a háborúságod napján és minden lelki áldozatiról emlékezzél meg! Tekintsd meg őket, mint Gedeont s küld el mielőttünk a te erősségedben, miért lenne az Urunk Gyülekezete olyan mint a Pásztor nélkül való nyáj? Neked ajánljuk a mi Tanácsos férjainkat is, hogy betöltvén a te jó lelkeddel, vezéreljed minden tanácskozásokat a te elpusztult Sionod falai felrakására, a Magyar nemzet békessége megszerzésére és édes örökségünkbe való jutásunkra.

Hallgass meg Uram és légy kegyelmes! Hallgass meg Uram, és ne légy késedelmes, mert csak Tereád néznek a mi szemeink, hogy megvilágosítsd rajtunk a te orcádat és a mi árva Hazánkon az Urért, ki így tanított imádkozni: Mi Atyánk...“

(26—27. old.)

Tanácskozáshoz gyűlő magyarok rövid imádsága:

„Nagytanácsú, hatalmas cselekedetű felséges Úr! Irtsd ki mibőlőlünk minden nagyra vágyakozást, magános bosszúállást, avagy világi gyönyörűségkivánást, hogy együgyűséggel, jó lelkiismerettel tudjunk jövőendő dolgainkról elmélkedni. Tereád maradtunk és a te szádtól kérünk tanácsot, annakokáért tartsd kezedet a mi tanácsinkon: Te kezd el és Te is végezd el, mert nem tudjuk micsoda hasznosb minékünk, — a Te szent Fiad, a Jézus Krisztus nevében. Amen.“

(33. old.)

A magyar protestáns táborigazgató püspökség az 1676-ban Kolozsvárt megjelent **Szöllősi Mihály: „Az Urért s Hazájukért elszéledett és számkivetett Bujdosó Magyarok Füstölő Csepűje“** című táborigazgató imádságos könyvét 1940. augusztus 30-án újra kiadta, azzal a céllal, hogy: „hadd vigyék vissza az utódok, vitéz nemzeti hadseregünk hősei a felszabadult Kolozsvár imádkozó, könyörgő és könyörgésében, az isteni örök igazságba vetett hitében meg nem szégyenült, hanem örömkönyvetek síró magyarjainak.“ Aki szeretne ilyen imádságos könyvet, az megrendelheti azt a „Zsoltároskert“ szerkesztősége által is 60 fillérért, plusz porto

DR. THALY LORÁNT,

mint református jellem.

Dr. Thaly Lorántot annyi ember ismerte, amennyivel egy jónevű, keresett fővárosi orvos negyven évi munkálkodása alatt érintkezhetik; annyi ember ismerte őt, amennyi az utóbbi negyven év folyamán az egyház és az evangéliumi keresztyén szövetségek (Bethesda, Bethania-Egylet stb.) evangélizáló munkáira fölfigyelt. Ismerősei között bizonyára nagyon sokan vannak olyanok is, akik őt testben soha sem látták, de hallották, vagy meg is tanulták egyik-másik evangéliumi költeményét, vagy pedig az általa írt vagy magyarra fordított evangéliumi énekeit („*Jobban tiéd Uram*“, „*Lábaidhoz hullok*“ stb.) kedvelték meg és szokták naponkint énekelgetni, hogy ha örömben, vagy megpróbáltatásban van részük.

Dr. Thaly Loránt.

Hozzá tartozóinak nagy öröm az, hogy mindenki tud valami kedveset és szépet mondani róla, valaki csak ismerte őt életében. Mert olyan ember volt Dr. Thaly Loránt, akinek *a közelébe vágyódott a lélek*, akinél nem csak a beteg test, de a beteg lélek is orvosságot, gyógyulást talált. És ő mindezt olyan magától értetődően, keresetlen egyszerűséggel, finoman, mindig szolgálatkészen és olyan jóságosan tudta a reá szorulóknak nyújtani!

Isten úgy végezte, hogy ez a nagyszerű élet ez év augusztus 31-én kilobbanjon, e földről Istenéhez költözzék 65 éves korában. Epekedve nézünk eltűnt alakja után. Naponkint százszor is végig kíséri emlékezetünk eltűnt alakját ott, ahol életében láttuk, hallgattuk, vagy együtt voltunk vele: orvosi rendelőjében, a kórtermekben; kórháza árnyas parkján mindig várjuk, hogy feltűnik fehér köpenyes alakja, mosolygó arca; az evangélizáló órák előtt várjuk, hogy megnyiljék az ajtó és belépjen ő. Végig megyünk az „egyszerű, de kényelmes otthona“ belső szobáin — ahová idegeneknek nem igen volt bejárása — de ahol minden az ő egyéniségéről, jelleméről beszél nekünk.

Ott van a belső „sarokszoba“, ahol minden este Szentírás olvasással és imádsággal hajtotta fejét álomra élettársával együtt mindennapi sok munkája

után és ahonnan mindig imádkozva indult el napi munkájára. E szoba főfalán egy hatalmas, művészi rézkarc díszlett az ő életében, ami úgy hatott a szobába belépőre, mintha a szoba egyetlen díszé lett volna: **a Veronika kendője**. Úgy érzem, hogy ez a kép tökéletesen jelképezi a Dr. Thaly Loránt naponkinti életét: a testi orvosét és a lelki orvosét egyaránt; azt, ahogyan mindig meglátta ő a „Krisztus kicsinyeit“, az elhagyottakat, a segítségre szorulókat és el nem fáradó, segítő szeretettel ezer sebüket naponkint bekötöztette, mert *mindenikben Krisztust szerette*.

Lakása másik szobájában — ez a dolgozó szobája volt — testes íróasztala kap meg, melyen korszerű orvosi könyvei, szakfolyóiratai és néhány kiválogatott szépirodalmi mű mellett ott látjuk a Karl Barth: Römerbrief-jét is, és még egy csomó, jelentősebb hittudományi könyvet, bibliai szökönyveket és természetesen a *Szentírást* is. Ez utóbbit nyitom fel és véges-végig jegyzetek nyomát látom benne. A legelső tiszta lapjára pedig ez van az ő kezeírásával beírva:

„*Imádkozó szívvel;
Az egészségnek ösmeretében;
Minden mondatát egyformán értékelve;
Isten Lelkének vezetése mellett;
Alázattal és hűséggel;
Mondatról-mondatra és szóról-szóra.*“

E hat sorban benne is van Dr. Thaly Lorántnak egész theológiai felfogása, mondjuk így: egészséges, hívó theológiája a Szentírásról, mint Isten kijelentéséről. Megdöbbentő az a példás rend, amit itt találunk; úgy hat az emberre, mint amikor valaki hosszú hónapok és évek gondos előkészítő munkája után „elrendezé az ő házát“ a nagy számadásra! Íróasztalát úgy képzelem, mint ha egy szorgalmas méhcsalád teljesítménye volna a szemeim előtt, úgy öszre kelve: íróasztalának egyes rekeszei ugyanis telve vannak gondosan elkészített, jobbra nyomdakész kézírataival: orvosi értekezések, öt kötetnyi evangéliumi költemény, aztán a Mózes I. könyvéhez, a Mózes II. könyvéhez, a Római levélhez, a Korinthusi I. levélhez írt Szentírás magyarázatai, előadás sorozata a csodáról, a hitnek a tudáshoz való viszonyáról és még egy nagy sereg alkalmi bibliamagyarázata, melyeknek különös értéke az, hogy *hitet ébresztő erejük van, eszméletűek*. Ebben a szobában az egyik oldalszekrényben csupa orvosi műszer és testi orvosság, két más szekrényben csupa könyv s az íróasztal rekeszeiben kéziratokba rögzített lelki orvosság. Óh, milyen nagyszerű, így: „*Elhívva*“ élni ezen a földön egy életen át!

A szomszéd szoba, ahol talán a legtöbb időt töltöttük együtt vele, az ebédlő és egyben fogadószoba. Mintha most is ott látnám arccal a harmónium felé fordulva a hugenotta-ös nagy olajfestményű képe alatt ülni a diványon, amint rám mosolyog és megkérdezi: „*merre jártál?*“ Ez a szoba arról nevezetes, hogy itt tartotta 35 éven át, hetenkinti bibliaóráit az egész családiház, rokonság, meghitt barátok számára, ahol az utóbbi évek alatt a gyülekezet lelkipásztorával felváltva szolgált; és arról is nevezetes ez a hely, hogy minden nap vacsora után itt volt a családiáhitat, amelyet mindig ő vezetett. Mennyi buzgósággal és mekkora hittel tudta szólni mindig az Igét! Hogy

tudott szólni „a város porló palotái“-ról: „Tudás, művészet, ember-értelem“-ről és ezzel szemben „A régi ház“-ról mely biztos menedék, amely „megvitt két ezredévvél és most is vár reánk örök életre buzgó kútfejével“, ami „az Isten beszéde, a biblia!“

Világnézete nagyon világos, egészen biblikus volt: az Isten tökéletesnek teremtette az embert, de a Sátán megrontotta összüelőinket. És most egészen romlott és rossz az életünk, annyira, hogy nem tud a maga erejéből azzá válni, aminek Isten szánta. De hogyha a Szentlélek újjászül, ha megérint „Mesterünk keze“, akkor a bomlott húrú „Régi Hárfá“ újra azt a hangot zengi, melyért a Mester megalkotta volt: az Isten dicsőségét! (Lásd: **A vértanú** c. verset).

Minden napja serény munkában telt el. „*Talán el sem bírnám az életet, hogyha nem gyógyíthatnék minden nap!*“ jegyzi fel naplójában önmagáról. Testi lelki betegéinek nemcsak gyógyszert és orvosi ismereteket szállított, hanem érettük rendszeresen imádkozott is. És ez nagyon meglátszott egyéniségén. Ezért jellemzi őt egyik tisztelője így: „Csöndes és mély sűgárzású ember volt, akiben különösen tiszta egyensúlyban volt a kutató emberi ész és a melegen hívő jóságos emberi szív“.

Minden estéjét öntudatosan az ő legszentebb

Dr. Thaly Loránt családja körében
1910 táján budapesti házuk parkjában.

„missziói mezején“: családja körében töltötte el. Ilyenkor nem volt hajlandó otthonról eltávozni. Családját bölcsen, melegen szerette és az Úrének érezte mindig. Feleségével mintaszerű hitvestársi viszonyban élt, kit mindvégig oly gyöngéden féltett, becézgetett, mint együttes elindulásuk első órájában.

Az általa szervezett „Szövetkezetek Erzsébet Kórháza“ fejlesztése, külső-belső kiépítése érdekében hihetetlenül nagy munkát végzett. Itt és a közegészségügyi szolgálat terén kifejtett buzgó és kiválóan eredményes működése elismerésül a Kormányzó Úr 1924. június 26-án a magyar királyi egészségügyi főtanácsosi címmel ajándékozta meg.

Rengeteg tudású, a természet bűvárlója, Jézus szerelmese, a Szentírás tüzetes ismerője s buzgó szószólója, az evangélium történeteinek finom mívű poétája volt. (Pl. „**A tánc**“ című verse).

Irodalmi alkotásaiból eddig néhány szakértekezése „Eolhárfa“ címen evangéliumi költeményei, „Műfordítások“ című kötete és néhány vallásos éneke jelent meg. *Várjuk összes hátrahagyott művei mielőbbi kiadását, mert úgy érezzük, hogy még sok mindent fog üzenni nekünk az Úr írásai által.*

Végtisztességtétele olyan volt, mint a Kálviné; vagyis kivánságához képest nem volt szabad felette egyetlen dicséző szónak, alkalmi beszédnek sem elhangzani. Ellenben sok éneket, sok zsolnárt kívánt. A prédikáció helyett is, úgy akarta, hogy csak a Szentírásból olvasson fel a gyülekezet lelkipásztora, amit akar és aztán csak imádkozzék. Így is történt. Am, a bibliából felolvasott Ige-szemelvények minden prédikációnál hívebben tükrözték vissza előttünk az ő alázatos, hívő keresztyén életét, azt, amit az ő hirtelen elköltöző földi élete által Isten üzent a családja, ápolitjai és a budapest-kelenföldi ref. egyházközség számára, — melynek az adakozásban és szolgálatban el nem fáradó presbiter volt, — és a feltámadás diadalát. Temetését nem is temetésnek éreztük, hanem egy nagyon békességes, szép ünnepnek, amidőn királyi méltósággal és mégis Kálvini egyszerűen valaki elvonult körünkből az örökkévaló hajlékba. A szívünk azzal az Igével volt tele, miközben a könnyünk sűrűn az arcunkon végig pergett, amit annyiszor hallottunk felszendülni az ajkán életében: „*Uram, nagy az egekig a te kegyelmed, és a felhőkig a te hűséged!*“ (57. Zsolt. 11. v.).
Biró Mózes.

A tánc.

Olvasd: Máté evang. 14. rész 1—12. v.

*Kiáltó szó a pusztaságban
Bűnbánást, megtérést kiált...
A palotában könnyű tánc van,
Hogy felvidítsa a királyt!*

*A lányka tánca mámorító,
Csak rózsát látsz így hajlani,
Mint esti szélben rózsabimbó,
Úgy lengnek-ringnak tagjai!*

*A lányka ifjú, szinte gyermek,
Kiben még nincs bűn s büntudat!
Kiben még rontó szenvedelmek
Csendben alusszák álmukat!
De haj! A táncból lánggra lobban,
Mint táncos lángtól vén hasáb!
Vad lánggra lobban, egyre jobban
Heródes, a királyi báb!*

*S a lányka tánca táncra költi
Sátán egész táncos hadát!
S kereng a tánc, a légi, földi,
Eget-földet mámor hat át.*

*A lányka anyját könnyű táncra
Maga a Sátán kéri fel.
És jár a Sátán népe tánca
Az ember bomlott lelkivel.*

*„Akármit kérsz, tiéd, leányom!
Szól a király. Bagoly huhog.
A lányka töpreng: mit kívánjon?...
Az anyja egy nevet susog...“*

*És Sátán elvégzé a munkát!
S a lányka reggel, — csók helyett, —
Ezüst tálcán mosolyogva nyújt át
Anyjának egy véres fejet...“*

Dr. Thaly Loránt.

Hogyan tanítsuk a gyermekeket otthon imádkozni?

„Irgalmasságot cselekszem ezeriziglen azokkal, akik engem szeretnek és az én parancsolataimat megtartják.”
(11. Mózes, 20. r. 6. v.)

„Néktek lett az ígélet és a ti magzataitoknak.”
(Ap. csel. 2. r. 39. v.)

„Már a napnak vége, újra este van.
Fenn a mély nagy égen halvány árny suhan.

Fényszemét kinyitja millió világ,
Álmát kezdi itt lenn kis madár, virág.

Jézus azt, ki fáradt, nyugtasd csendesen,
Kezed áldva tárjad, fogd be két szemem.”

Este van s én énekelek a kicsinek. A gyermek hangos jó kedve mind alább száll, kicsi kezével szemét, orrát dörzsöli, hozzám simul kérve, hogy vegyem fel. Elkészitem ételét, szeme ekkor felragyog: „kányér pá-pá”.

Kezdem mondani: „Jövel Úr Jézus, légy vendégünk, áldd meg eledelünket, életünket”... s a kicsi magától összeszeri a kezét s rámondja: „amen”. Természetes, hogy ezzel az imádsággal együtt kell, hogy ő megérezze, hogy Jézus minden eledelt megáld, mindent Neki köszönhetünk. Tehát nyolc hónapos korától a gyermeknek, vagyis attól a kortól, mikor őt ételhez szoktatjuk, meg kell szoknia, hogy amit elé teszünk, meg kell ennie! Ha a gyermek egészséges, s pontosan kap enni, ezzel nem is lesz bajunk. Ha nem eszik, ne adjunk neki mást enni, mert ha éhes, megeszik mindent. A gyermek abban a helyes tudatban nő fel, hogy amit Isten megáld, az mind jó. Kicsi ágyában összetesszük a gyermek kezét, ezt néha magától is megteszi, máskor türelmetlenül nem hajlandó így csendben maradni, hanem forog, feláll, szóval mint mondani szoktuk: nem figyel az imádságra. Külső kényszerhelyzetre ne is szorítsuk, ne erőltessük, hogy imádság alatt egy helyben maradjon ennyire kis korában, t. i. mikor még csak egy vagy másfél éves. Hangosan azért csak mondjuk el ágyacskájánál az imádságot, ha még nem is érti, a lelke megérzi a Szentlélek Isten jelenlétét.

Egyszerű szavakkal imádkozunk, de soha ne elégedjünk meg csak ezzel: „Édes Megváltó Úr Jézus, őrizd meg, őrizd meg édesapámat, édesanyámat, minden szerettünket az éjszakában”, hanem tegyük hozzá *mindég*: „kérek Téled tiszta szívet és Szentlelket, hogy egész életemben egyedül csak Téged szolgáljalak”. A gyermek mindég utána mondja az áment, még ha közben nem is figyelt s ezzel az „úgy legyen”-nel öntudatlanul is kiszolgáltatja kicsi lelkét az ő Urának. Ó, jól emlékszem, kicsiny koromban, úgy négy vagy öt éves lehettem, az áment követte az anyai és apai csók lezárt szememre, s én éjjel, ha felébredtem, boldogan valósággal láttam és hallottam, amint Jézus nesztelenül ott járt a lakásunkban s azzal az érzéssel aludtam tovább, hogy Ő ott ül ágyam szélén. Egészen természetes volt számomra, hogy reggel mikor felébredtem, édesanyám *mindég* mosolygott, *mindég* dolgozott és *mindég* énekelt, édesapám *mindég* mosolygott, sokat, nagyon sokat dolgozott, és minden reggel bezárta szobája ajtaját egy fél órára, mielőtt a kórházba ment. Mit csinálhat? töprengtem. Kimondhatatlanul szerettem édesapámat, s *mindég* a nyomában voltam. Egyszer elfelejtette bezárni az ajtót, s én ezt az érzést soha az életben nem fogom elfelejteni. Kicsiny voltam, ott álltam az ajtóban, ő a divány előtt térdelt, fejét a kinyitott bibliára hajtotta. Reám nézett, mosolygott az ő nyugodt, szent mosolyával, s hogy melléje kuporod-

tam, attól kezdve hangosan mondta az imát. Öt éves voltam ekkor. Ettől kezdve fokról-fokra mind többet láttatott meg Isten velem. Édesapám elment a kórházba teendőit végezni, s ekkor édesanyám négyünket maga köré ültetett, az öcsémet, aki még egészen apró volt, maga elé ültette az asztalra, behívta a cselédeket, azok is mellénk ültek, s így olvasott velünk bibliát minden reggel, s így tanított meg minket annyi énekre, hogy az ének lett legnagyobb öröm forrásunk, s mielőtt az iskola időnként le nem kötötte, legnagyobb szerűbb szórakozásunk volt beleülni a hintaszékbe mind a négyünknek, kettő-kettő kétfelől, s énekeltünk nagy boldogan: „Béke árja hordoz, rám a nap ragyog, S lelkem egyre zengi, mily boldog vagyok.”

Ezt a boldogságot nem zavarta meg soha családi veszekedés, lárma. Édesapám mindég gyöngéd volt édesanyámhoz, mindég mosolygott reá, édesanyámnak pedig minden gondolata édesapám volt. „Gyerekek, csendesen legyetek, édesapátok, szegény, nagyon fáradt”. Ha rosszak voltunk, könnyes lett a szeme, s ez a könny is imádság volt, éreztük akkor is, s most még inkább. Mi is sokszor rossz, dacos gyermekek voltunk, akiknek makacs ajkán nem fakadt mindég imádság, ők imádkoztak akkor is értünk. Soha nem kényszerítettek templomba menni, vagy bibliaórára, de ők elmentek. Soha nem mondták: „Kislányom, vagy kisfiam, olvastál-e bibliát?” vagy „Imádkoztál?”, de ők minden munkájuk előtt bibliát olvastak és imádkoztak. A lelkük egész nap Istennel volt közösségben, s ez az Istenben való éles *szüntelen* imádság volt, melyet azután szavakban is öntöttek, mikor minket imádkozni tanítottak. Az Istenben való éles és Istennel való *szüntelen* együttléből következik, hogy az imádság akkor sem halkul el ajkunkon, ha megpróbáltatás ér, sőt annál inkább van szükségünk arra a biztos hitre, hogy én tudom, hogy senki a világon úgy nem szeret, mint az én Istenem és Atyám, tehát Ő tudja, hogy mi miért van, s végeredményben, ha most nem is látom, csak jó lehet számomra az, amit Ő ad.

Ha a gyermek nyiló lelke látja, megérzi, hogy semmi földi körülmény meg nem zavarhatja köztünk és a mi Urunk között ezt a békés kapcsolatot, s akár eszünk, akár dolgozunk, akár alszunk, akár ébren vagyunk, *szüntelen* Isten közelségének boldog légköre vesz körül bennünket, s még a szenvedésben is sugárzik rólunk a Lélek fénye; ha a gyermekünk ezt látja és megérzi, az ő lelkéből is felfakad titkon előbb-utóbb az imádság: „Uram, taníts imádkozni”. S ekkor a gyermek már öntudatosan bele teszi kezét a Mester mentő kezébe. Természetesen ne riadjunk meg, ha ez az idő késik, mert a Szentlélek adománya nem egyformán és nem mindenkinél egy korban adatik, de én hiszem, sőt biztosan tudom, hogy amelyik szülő sok könyörgéssel gyermekét Isten kezébe teszi, sőt már születése előtt Istennek ajánlja fel, az a gyermek az Istené elszakíthatatlanul örökre.

Az Isten Az ő Szentlelkét *mindenkinek* adja, aki ezt nagy vágyakozással *szüntelenül* kéri tőle!

A gyermeknek szavakkal tanítjuk az imádságot, de *egyszer* meglátja, hogy nem csak akkor imádkozunk, mikor szavakat mondunk. Megérzi, amit Pál apostol röviden így ír: „Szüntelen imádkozzatok!”

Bíró Mózesné.

Dr. Thaly Loránt két verse:

A régi hárfa.

Ódon kastély kopár, rideg falán
Egy ócska hárfa függött hajdanán.
Húrját belepte az idők pora,
Hogy utólszor csengett bájos dala:
Réges-régen vala!

Volt édes hangja, bűvös éneke,
Ómlott húrjából dal, tündérrege,
Lelkéből a szeretet árja folyt.
Ah, most is láthatod még, bárha holt:
Dicső, szép hárfa volt!

De haj! Sok év jött és sok év kihalt,
A szelíd hárfa átélt sok vihart.
Húrját megtépte az idők szele,
S ma már, ah! Nem zenghet több dalt vele,
Szív- s lélekkel tele!

Hiába töpreng a kastély ura,
Hiába jön-megy mesterek sora,
Illesztgeti a hárját hasztalan,
A hárfa húrja mégis hangtalan.
A hárfa halva van!

De im' egy csendes nyári estvelen,
A tölgyfaajtó nyílik nesztelen,
A nagy terembe' léptek konganak,
S a hárfa előtt megáll hallgatag
Egy tisztos, ősz Alak.

És szól: „E hárfa mért hallgat vajon?
Mért függ ily árván e kopár falon?
Tán eltörött? Összhangja megbomlott?“
S a ház ura szomorúan válaszolt:
„Réges-rég elromlott“.

Leveszi a hárját az idegen,
Egyet feszít a kúszált idegen;
Karcú nyakán valamit helyretol,
Azután húrjába csap, — és íme jól
A hárfa újra szól!

A régi, tiszta dallam újra cseng,
A nagy terembe' visszhangozva zeng;
A rozzant hangszer lelke visszatér
S szeretetről, boldogságról beszél
Hű Mestere kezén.

És míg mindenki ámul s kérdezi:
Hogy tudta így újjáteremteni?
Az Idegen csak ennyit monda még:
„Ki e dicső hárját csinálta rég,
A Mester én valék!“

Büntől, nyomortól összetörve mind,
Lelkünk hárfája, hogy szóljon megint,
Nem kell hozzá a földön semmise,
Nem kell hozzá sok, nagy tudós esze,
Csak Mesterünk keze!

A vértanu.

Dühös vadakkal telve az aréna,
Marcangolják a keresztyéneket!
A tömeg zúg, a cézár ajka néma,
S ők vidám szívvel zengnek éneket!

Egy aggot, vérbe fagyva, holtra válva,
Most hurcolnak ki a vadak közül,
Ezüst haja, fehér, ezüst szakállal
Lágy dicsfényt sző a sáppadt arc körül.

Egy halk sóhaj még jár a néma ajkon,
Főle hajolnak s kérdik: mondja hát,
Mi készíti, hogy így fehéren, aggon,
Egy „légvárért“ tépesse szét magát?

Egy halk sóhaj még kél az esti légben,
Egy hosszú sóhajban az agg jelel:
Egyszer, valahol, Judeában, régen
Keblére vonta fürtös kis fejem.

Azóta láttam, mint feszítették fel,
Láttam nevében sok dicső csodat,
De azt a percet nem felejthetném el,
Mikor fejem lágyan ölelte át.

Sokat küzdék és szenvedék azóta,
Ő érte és az Ő keresztyéni,
De minden küzdés, minden szörnyű próba
Ez egyetlen, dicső perccel jelért!

E percet ah! Most is szívembe hordom;
Ott játszom a napfényes téreken,
S míg vérem lassan elfoly e porondon:
Fejem az Ő forró keblén pihen!“

A végső sóhaj elrepült az ajkról,
Ő ott hever az út hideg kövén,
Boldog mosollyal, úgy, mint egykor, akkor,
Szép Judeában, Mestere szívében.

„Mutasd meg magadat Jézus Krisztus igaz szolgálójának lenni nemcsak közhivatalodban, úgymint a prédikáció hallgatásának és a sacramentummal való élésnek gyakorlásában, hanem magadban is minden tudomásod szerint való bűneidet elkerülő és ISTEN parancsolatának mindenikéhez engedelmes lelkiismeretednek megszerzésében, mint Jósias, ki megtépte az ÚRhoz teljes szívből és lélekből és teljes erőből Mózesnek minden törvénye szerint (2 Kir. 23, 25.) és mint Zakariás s Orsébet asszony, kik fegyhetlenül járnak Istennek minden parancsolatában. (Luk. 1, 6.) És ha valamikor gyarlóságból valamely nagy bűnbe esel is, benne ne feküdj, hanem hova hamarabb igyekezzél abból felkelni tettetésség nélkül való poenitentia-tartás által a bocsánatvételért könyörögvén mindaddig, míglen lelked ismerete meg nem csendesedik, bűnutalásod nem nevededik és megjobbulásodnak bizonyossága meg nem erősödik.“

(Medgyesi Pál: „Kegyesség gyakorlás“. 1635.)

Elhivatva.

Dr. Thaly²Loránt „Műfordítások” c. kötetéből.

*Elhivatva csöda-szeretetből,
Mely mélyebb, mint tengeráradat,
S ránk hajolva gyöngéden felülről,
Oly meleg, oly teljes, oly szabad!*

*Tüske-koronázta szeretetből,
Mely véres fán átszegezve csüng,
S ránk kegyelmet esdve az egetől,
Mindent ád, ha veszve mindenünk!*

*Elhivatva büntől, tévedéstől,
Kétség s rémület orkániból,
Onnan, hol aggodás, rettegés öl,
Arra, hol csend s békesség honol.*

*Elhivatva bú-bajból, mely ére,
Sötétségből fény honába el,
Lét gondjából új lét öröme,
Gyöngeségből új erőre fel!*

*Elhivatva 'Altalad, Vezérünk!
Ki sikerről új sikerre visz,
Fenn lobogva zászlaja előttünk,
Mig nem győzünk Övele mi is!*

*Elhivatva Isten mélységére,
Halálból élet virányira,
Vacsoráján résztvehetni véle,
Minden harcban győzvéen általa.*

*Elhivatva isteni hívással,
Hogy menjünk, hol Ő megyen velünk,
Ki nem hágy elbukni semmi által,
Mesterünk! Királyunk! Istenünk!*

*Elhivatva Véle szállni, szállni
Mindmagasbbról mindmagasbbra föl!
Ő egyet se hágy el, érje bármi,
Lángfényének gyermeki közöl!*

*Krisztus által, hulló vére által,
Elhivatva tisztább léi fele!
Általa nyert örökléten által
Hófehérbe járnai Övele!*

Irta: Harriet I. Evans.

„Ha a könyörgés közben a Sátán azt sugallja tenéked elmédbe, hogy könyörgésed igen hosszú, annakokáért jobb vagy félbehagyod azt, avagy meg-rövidítened. Gondold meg, hogy a könyörgés néked lelki áldozatod (Zsid. 13, 15—16), melyben gyönyörködik az Isten s ez az oka, hogy ily gyűlölséges az Ördögnek és magad testének is unadalma. Hajtsd meg tehát indulatidat (vagy akarják, vagy nem) ilyen szentséges magadgyakorlására, bizadalmason elhívén azt, hogy annál kedvesebb Isten előtt a te könyörgésed, mentől kelleltlenebb az a te testednek. Gondold meg, hogy amint az eledelnek nem kívánása és a nehezen való szólás, két fő jegyei a beteges testnek, ezenképen a könyörgésnek unadalmassága midőn Istennel szólasz és a hallásban való részlegesség, mikor ISTEN beszél Igéje által tevéled, két bizonyos címeri a megbetegedett léleknek.

(Medgyesi Pál: „Kegyesség gyakorlás”, 1635).

ÜZENETÜNK A NEVELŐKNEK

I.

Jolán Néni visszatekint.

— Beszélgetés Deésy Jolán ny. ref. tanítónővel. —

1939 nyarán az illetékes román minisztérium kolozsvári református elemi iskoláink tanítói közül Deésy Jolánt, özv. Makkai Ernónét, Grosz Idát és Nagy Kálmánt nyugdíjaztatta. Valamennyien igen értékes nevelői munkát végeztek egyházközségünkben gyorsan tovatűnő, hosszú esztendőkön keresztül. Kettes Deésy Jolán és özv. Makkai Ernóné az elmúlt 1939-40. iskolai évben is tanítottak felkérésre mint helyettesek. Jolán nénit még vizsga után is gyermekek között kaptam, amikor felkértem, hogy lapunk számára írja meg visszaemlékezését tanítói pályájára. Két árva

Deésy Jolán 1940. Szeptember 15.-én a kolozsvári nagy nemzeti ünnepünkön a Kormányzó Úr Ófőméltósága fogadásán.

iskolás kislány volt nála, hogy megbeszéljenek vele egy hármásban tervezett kirándulást, ahol aztán lesz majd „játszi-pátszi” és lesz ének és lesz sok-sok szép virág szedés! Ezeket Jolán néni vallotta ki, mert a két kislány csak szemérmesen hallgatott mellette.

Amikor a két árva kislány egy még kisebb leánykához kiment a Jolán néni lakásából, elmondtam neki jövetelem célját.

Úgy éreztem, hogy terhére van a kérésem. Meg is mondtam: Ne várjon tőlem semmi írást. Én nem az az egyéniség vagyok aki ír, hanem az, aki érez! És

ha ed nem írtam, ugyan miért kezdenék el most írni?

Hivatkoztam szerzett tapasztalataira, élő, eleven nevelői lelkületére, amit örökül szeretnék adni-kapni. Hasztalan. A végén már csak arra szorítottam, hogy kérdéseket intézhessenek hozzám s feleletét be sem várva, már kérdeztem is:

Hová való Jolán néni tulajdonképpen?

— A gyalui parochián nőttem fel, de azért törzsgyökeres kolozsvárinak érzem magam, mert a nagyapám, dédapám kolozsvári Farkas-uccai papok voltak, az édesanyám és két nagynéném pedig ugyanennél az iskolánál voltak tanítónők, mint ahol én. Ez a felsővárosi ref. elemi iskola ugyanis eredetileg belvárosi leányiskola volt és így helyeztetett át ide a Monostori útra.

És hogyan lett tanítónő?

— Oh, az nagyon mulatságos történet: az édesapámtól hallottam, hogy már kislány koromban nagyon szerettem a mezőkön barangolni. Gyakran mentem ki édesapámmal a kanonikára a munkásokhoz és ilvenkor mindig egy öl virággal jöttem haza a mezőről. Ilvenkor gyakran találkoztunk a mezőn a gyalui Barcsay-kastélyban lakó Eszterházy grófnővel, aki a mezőn szintén virágokat szedegetett csokorba. Édesapám beszélt, hogy én egyszer apró kislány koromban eléje álltam és ezt mondtam neki: Édesapám, én ha megnövök, vagy grófnő leszek, vagy tanítónő, hogy szedhessek a mezőn mindig sok-sok virágot! Mivel tehát nem lehettem grófnő, tanítónő lettem! Virággyűjtő szenvedélyem egész életemben megmaradt. A tegnapi délután is ki kellett mennem a mezőre; nem bírtam a lelkem apró terheit a falak között. De a mezőről egy csomó mezei virággal és mindig megbékülten tértem haza. Úgy érzem, hogy a legpompásabb emberi remekmű is csak kontármunka a természethez képest. Úgy örvendek, hogy én ezt egész életemben élvezhettem. A reám bízott gyermek lelkeket is mindig egy-egy mezei virágnak képzeltem!

Hol kezdte tanítói pályafutását?

— Aranyosrákoson, Torda mellett. Egy évig tanítottam itt az állami iskolában. 50 gyermek volt a gondjaimra bízva.

És hogy került Aranyosrákosra?

— A szülőim tudta nélkül. Mint fiatal tanítónő olyan nagy munkavágygyal voltam eltelve, hogy képesítöm után a nyári vakációban titokban beadtam a pályázatomat. És egyszer csak megjött a kinevezésem. A szülőim féltettek; nem akartak elengedni maguk mellől, de én addig rimáncodtam nekik: amíg beleegyeztek és én elmehettem Aranyosrákosra. Persze rengeteg nehézségem volt ott, amiről előre még csak nem is álmodtam, mint akit otthon becézgető szeretettel, kényelemben neveltek fel. Ott egyszerre szemben találtam magamat mindenféle iskolai és iskolán kívüli nehézségekkel. Iskolai nehézségeim amiatt voltak, hogy az iskola felszerelése roppant hiányos volt.

Szemléltető eszközök, térkép alig voltak. Az iskola öreg igazgatója az efélét „liphec dolognak“ tartotta, ami körülbelül azt jelentette, hogy: felesleges dolgok. Amikor kértem tőle, hogy ezek kellenek a tanításhoz, roppant bosszankodott, a végén egészen ellenséggemmé lett. A tulajdonképpeni ok ugyan nem is ez volt, ami őt bosszantotta, hanem az, hogy én nem néztem le a népet, mint az ő falusiból kiöltöztetett felesége. Roppant bántotta őket, hogy én a falusiakat szerettem. Esténként az asszonyokat és a leányokat magamhoz összegyűjtöttem és nekik felolvastam, miközben ők fontak. Az asszonyok és leányok is ragaszkodtak hozzám. Guzsalyat csináltattak nekem is és megtanítottak engem is fenni. Nagyon kedvesek voltak ezek az együtt töltött esték. De az öreg igazgatótanítókon kívül volt még más nehézségem is: a kosztolás. Sokáig nem volt rendes kosztom. A sorkosztolás vége gvomorfekély lett. És így betegen még mielőtt a tanévet befejezhetjük volna, nekem el kellett jönnöm Aranyosrákosról. Mivel hirtelen súlyossá lett betegsége miatt eljövetelemet hivatalosan nem jelentettem be az öreg igazgatótanítónak, ő fegyelmit indított ellenem, amiből persze igen szépen kerültem ki sok mindenféle lelki izgalom után.

A következő iskolai évben aztán édesapám nem engedett el maga mellől, aki akkoriban kolozs-kalotai ref. esperes volt. Ott a gyalui iskolánál kaptam állást és ott dolgoztam 18 évig. A gyalui iskola szintén állami iskola volt hat tanerővel és óvodával. Itt mindig a magasabb osztályokban tanítottam. Gyakran a hittant is én tanítottam a nagyon elfoglalt és sokszor esperesi körúton levő édesapám helyett. A világháború alatt az iskola igazgatói teendőit is én láttam el. Gyalui tanítónő koromból a legszívesebben a karácsonyokra emlékszem vissza. Minden esztendőben a háború előtti időkben is, megrendeztük az iskolásvermeknek karácsonyfa ünnepélvét. Két karácsonyfát is állítottunk fel. Az édesapám összehozott egy úgvnevezett „iskolai alapot“ gyűjtés útján és ebből eszmákat vásárolt anyanyelvre való tekintet nélkül minden szegény gyermeknek. Persze ruhákat is vett. Az egyik karácsonyfát mindig én díszítettem fel sajátkezűleg. Szeretett is bennünket az egész falu. Az 1918-as forradalomkor egy újjal se bántott minket senki. Sőt védelmezett. Gyaluban két évig 1918—1920-ig a két tanerős úi ref. elemi iskolánál is tanítottam. Ezt azonban anvagi nehézség miatt nem lehetett tovább tartani és akkor jöttem be Kolozsvárra a felsővárosi ref. el. iskolához. Kolozsváron tehát 1920 őszétől 1939. júniusáig működtem, mint rendes tanítónő. Ekkor a minisztérium nyugalmaztatott. De nemsokára újra megkerestek és arra kérték, hogy nem volnék-e hajlandó helvettesként a mutatkozó szükség miatt az iskolában tanítani.

És Jolán néni mit válaszolt?

— Azt válaszoltam, hogy: hát hogyan volnék hajlandó, hiszen még mindig ott van az iskolában a kis D. Ágnes, Császár Marika, Lisztes Terike, Györke Pistuka, Tiboldi Zolti, Somodi Anikó, stb., stb.! Hát hogyan mennék és hogyan tanítanám őket nagy örömmel! Nagyon a lelkemhez nőttek! Most júniusban is, amikor a középiskolában felvételiztek, egyik kollégiumból a másikba futottam, hogy lássam, mi van a gyermekeimmel „és együtt örvendeztem velük“ a sikereiknek!

Üzenjen valamit Jolán néni a most nagy buzgón munkába induló ifjú nevelőknek.

— Azt üzenem nekik, hogy olyan sok áldást és örömet adjon nekik is munkájukban a jó Isten, mint nekem!

Amikor tanítónő lettem, azt hittem, hogy a gyermek mindent meg kell tanuljon, amit én tudok. Ezért aztán már reggel 6 órakor odarendeltem magamhoz a gyermekeket. És tanulás közben, rengeteget kézimunkáztam velük. Gondolom, sokan lesznek ilyenek az ifjak közül.

Én úgy látom, hogy mindennél fontosabb nevelői szempont: szeretni, szeretni, szeretni a gyermeket, mint Jézus tulajdonát; szeretni a rossz tanulót is nagyon melegen.

Egy könnyesepp tükröződik a Jolán néni szemében és csak ennyit mond:

Úgy szeretnék még egyszer munkába indulni a most indulókkal, mint egyszer valamikor a képesítöm után!

Bíró Mózes.

II.

(Jelen)

Mi nekem az iskola?*

— 1940. év nyarán. —

„Szükség nektek újjászületetek!“
(Ján. ev. 3. r. 7. v.)

EMLÉKEZÉS: Amikor szülöm megfogta kezem — be jó meleg, a szeretet melege gyökeredzett át belőle karomba, szívembe — s vitt fel először az iskolába! Hogy remegett, hogy dobogott a szívem, nem is azért tán, hogy az iskolával, tanítóval ijesztettek, hanem öntudatlanul is megsejtettem, hogy itt Isten van jelen. Azt hittem: templom! Bár — ma is azt hinnők. Bár ma is keresnök és kapnök meg azt a kezet, amelyből felénk forrósodik a szeretet. Bár ma is hihetnénk oly vakon, mint a kisgyermek. Emlé-

kezés: sütött a nap, félig lehunytt szemmel, félig öntudatlanul, boldogan kerengtem az iskola udvarán s énekeltem: „A pünkösti rózsa“...

Amikor más gondom nem volt, csak a „cicc“ szóra szaladni, hogy ne fogjanak meg. Bár — ma sem volna más gondunk. Bár ma is „gyermekszívvel öntudatlan“ „vetnök minden terhünket az Urra!“ Emlékezés ezer más apróságra. De csak a jóra. A rosszra minek emlékezni?

Mi nekem az iskola? Nyár van. Készülés az új tanévre. Huszonnyolc éve készülök a huszonkilen-

*) Egy percig se feledjük el e mostani napokban sem, hogy a református iskola: missziói iskola és ezután is és mindig: Krisztusra néző missziói iskola kell, hogy legyen. Ezért e cikket ajándéknak tekintjük a reformáció (X. 31.) napjára. Szerk.

cedikre — különféleképen. Látom a különböző korú ruhájú, arcú fiukat, leányokat különféle családokból. S rám nehezedik a nagy felelősség: mit tudok adni? olyant, ami annyiféle léleknek épülés legyen.

Milyen messze vagyok már én a jóindulatú tanácsok útvesztőjétől; sőt akár a módszertani, nevelés-tani oktatásoktól, amióta szemem az „egy szükséges“ dologra fordíthatom: Krisztusra. Így — az útvesztőből kijűtva — magas helyre állhatok s világosabban láthatom az utat.

„A te szemeid előre nézzenek és szemöldökeid egyenest, magad elé irányuljanak.“ (Péld. 4:25). Ha mereven nézem a bethlehemi csillagot, ha hittel fordulok a kereszttel, a rám függesztett gyermeki szemek is — akár kíváncsiságból is — szintén arra néznek, hadd lássák, mi ott a nézni való? S ha én elindulhatok csendesen arrafelé, mintegy lenyűgözve (a Szentlélek hipnótikus szuggeszciója alatt) utat nyit a gyermekcsereg s jön velem. Csak én, én tudjak elindulni! Csak szememet ne bánts a csillag fénye s el ne fáradjon az erős, folytonos, egy életen át tartó nézésben. De hát ott van az Ige harmata, az ima törülközője.

Isten országának tagja lenni nagy dolog, hiszen feladatát nagyra szabták: mindent Istennek kell adni. S mintha ez, nem volna elég, túlsúlyként jön a tanító igehirdetése. És még hozzá — kiknek hirdeti? Isten kincseinek, a gyermekeknek, Istenországa örökösének s igaz-testvéreinek; de úgy, hogy Isten neve meg ne csúfoltassék bennük! Minden beiratkozásnál érezzük, hogy oltárhoz jönnek a gyermekek, hogy „mint jó illat füstölgése szálljon fel szentségük az égbe. S mi — tanítók — vagyunk az oltár őrizői, akik táplálják az örök tüzet, hogy soha le ne lankadjon, hanem égre szálljon, a Teremtő dicsőségére. Jaj, de hátha méltatlan az oltár őrizője!? Milyen szentségtörés a kezébe adni Isten remekét. Próbálja meg mindenki magát, mielőtt Igét hirdetne, (mert a tanítás is az igehirdetésnek egyik módja!) mintha úrvacsorához készülné! Ha tudjuk, hogy a gyermek is Isten gyermeke, tehát testvérem, mert egy atyáé vagyunk, akkor az iskola célkitűzésében, — erkölcsös jellemeket nevelni — új meglátást, új fogalmat találunk. Így megláthatjuk tisztán, hogy a tanítás és minden nevelői ténykedésünk az osztályban, udvaron, s akár iskolán kívül, akár egész életünk is, mind csak eszközök a nevelésre. „A világon minden, de különösen az ember Isten dicsőségére van“ (Vajda István „A Végtelen felé“ c. verses kötetéből).

Tudjuk a nagy axiómát: sokat kell tudni, hogy a sokból kerekded, kisebb egészet adhassunk. Így a keresztyén nevelésnél is: nekünk, nevelőknek kell ker. hittel bírunk, hogy keresztyén lelkeket nevelhessünk. Hogyan lehet a gyermekből imádkozó lélek, ha mi nem vagyunk azok?

Hogy az ima az iskolában mit jelent, az — talán — nem kérdés. Sőt a mindennapos tíz-tizenöt perces áhitat is, megéri a ráfordított időt.

(Ezt a negyed órát így képzelem el: 1. Ének. 2. Tízparancsolat. 3. Ige, pár szavas magyarázattal. 4. Mi Atyánk. 5. Hiszek egy... 6. Ima, rövid előmondással. 7. Ének).

S ha ezt több tanítós iskolánál kihangsúlyozzuk azzal, hogy hétfőn és szombaton együtt imádkozunk — préces — nagy jót cselekedtünk. De — hangozhatik az Ige mindennap, felelhetünk Isten szavára

diadalmas hitvallásunkkal, bizony „zengő érc“ maradunk a gyermekkel együtt, ha *mi* nem hiszünk.

Hit nélküli ima: irott malaszt a gyermek számára. *Magunk* megújulása, *magunk* hite, *magunk* nevelése az első, hogy átadhassuk gyermekeinknek. Másképpen csak olyan átadás lesz, mint mikor valamely város vagy templom kulcsát adják át: szimbolikus átadás. A gyermek szimbolice átveszi a kulcsot és — zsebre-vágja.

Milyen más az, ha a tüzet, az égi szent tüzet lehelem át a szentségtől átforrósodott lelkemből; ha a gyermek kiérezheti, hogy vele együtt én is nyomorultul vergődöm ugyan a bűn hálójában, de oda-igyekszem — vele együtt — aki kiszabadít e hálóból

• aki megtart „a harc bármily nehéz“. Milyen más az, ha velem együtt láthatják, hogy nem *boldogságra*, hanem tökéletességre kell *nevelődnünk*: olyan lelki szabadságra és életre, amelynek egészen mindegy, hogy élete, milyen körülmények között folyik le. (Makkai S.).

Nemde, nagy dolog annyi lélek gondját felvenni, hogy majd *mi* hogyan fogjuk nevelni? Ne *mi* neveljünk, engedjük Isten lelkét dolgozni. Így is nagy a felelősség: Isten akarata közvetítőjének lenni! Hát még, ha *mi* akarnánk!?

„Szükség nektek újjászületetek!“ Az újjászülettéssel pedig sietni kell, mert Krisztus nem fogad el, csak olyan cselekedetet, ami teli lélekből jön; azaz: amíg lelkünk nincs tele, addig nem szabad cselekednünk. Ha pedig üres vagy, ne cselekedj, hanem — táplálkozz!“ Táplálkozz az élet kenyereből és forrásából, amíg kicsordul belőled a cselekvés“. „Ami nem hitből van, bűn az“ (Pál). *Nálam nélkül semmit sem cselekedhettek.*“ (János 15:8).

Ha cselekedeteink Belőle buggyannak ki, akkor jöhet a mindennapi ima, Ige, gyermek-prédikáció, vallástanítás, vasárnapi iskola, bibliakör s minden nevelői munka. Akkor hívhatjuk a gyermekeket: „*Jöjjetek ide, fiaim és hallgassatok engemet az Úrnak féltelmére tanítlak titeket.*“ (Zsolt. 34:13). Akkor megindulhat a harc a nemimádkozás, káromkodás, lopás, kapzsiság, kegyetlenség, kevélység, a nyelv stb. ellen. A bűn ellen! Csak Krisztussal lehet öntudatos harcot vívni a bűn ellen. Ő pedig mindenki által követhető. Ő méri le az embert — mivel az ember nem lehet mértéke önmagának — Ő méri be Isten-országába. Ott mind egyformán nagyok vagyunk: király, pap, tanító, földmives. Ott lehetünk nagyok mind, mert Istenországának „nincs mértéke“: végtelen. Oda mindenki nagyok fér el.

„Szükség nektek újjászületetek!“ Imádkozzunk, hogy Isten legyen Úr életünk felett. Jelentse ki magát nekünk. Ma, vagy holnap, csapásokkal, vagy anélkül. Csak jöjjön! S minél tökéletesebben tegyen magáévá.

Imádkozzunk! Nemcsak gyermeknek való az ima! S ha úgy gondoljuk is!... Legyünk gyermekek!... Olyan jó gyermeknek lenni!... Isten gyermekének!... Őt Atyánknak tudni!... S imádkozni: Mi Atyánk!...

Mezőmadaras, 1940. július 2.

Técsy Sándor

mezőmadarasi ref. igazgatótanító.

„Igazságnál egyebet ti nektek nem irtam. Olvassátok és vegyetek bizonyosságot belőle.“

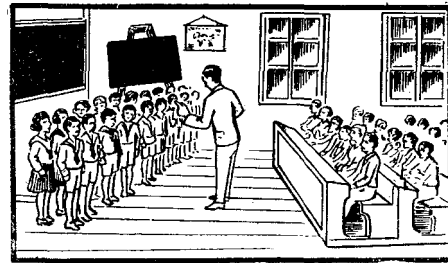
(Dévai Máttyás az ő atyjaiainak isteni kedvet és békességét kíván. 1543.)

III.a.

(Jövő)

Milyennek szeretném jövődi iskolámat? *)

Az élet sokszor személyes kérdések elé állít s ezekre határozott feleletet vár. Minden ifjú elérkezik az élet országútján a válaszúthoz, a pályaválasztáshoz. Én már elhagytam a választást s haladok egy keskeny, de széles munkamezőre vezető úton. Tanítóm ajánlataira a képzőbe mentem. Sokszor felmerül bennem a kérdés: Miért éppen így? Nem lett volna-e jobb más-kép? Próbálok megfelelni. Azért van így, mert ez az Isten akarata s talán ez az a pálya, melyen legtöbbet tehetek népemért. Anyaszentegyházamért.

Az a tény, hogy a képző növendéke vagyok, feljogosít arra, hogy gondoljak eljövendő iskolámra. Iskolám épületét egyszerűnek és mégis csinosnak szeretném. A tanterem barátságos. A gyermekek nemcsak a napi leckét mennek szívesen tanulni, hanem felkészülnek az életre. A teremben egy szekrény áll, melyben könyvek, felszerelési taneszközök és gyűjtemény várnak használatra. A folyosón egy kis csengő hívna munkára a tanítót és gyermeket. Egy olyan kis falut szeretnék őrálomásomnak, ahol megfelelő épület áll rendelkezésre. Az iskola mellett kimagaslik az Isten háza, hova a munkás megtér hálát adni és segítséget kérni.

Iskolai munkám közepette sokszor gondoltam el-

*) Nagyenyedi vakációzó diákjaink „verseny-dolgozata“ 1940. év nyarán. Az olvasóra bizzuk, hogy a három dolgozat közül kiválassza a legjobbat. Mi a dolgozatokat beérkezésük sorrendjében közöljük.

jövendő hivatásomra, amit egy végtelen munkamezőnek nézek. Eszembe jut lelkipásztorom egyik levele, melyben azt írta: „Ne azért tanulj, hogy a bizonyítványod jeles legyen, még csak azért se, hogy kedvezményedet megtarthatd, hanem azért, hogy majd nevelni tudd azokat, akiket rád bíz az Isten”.

A tanító munkáját a kertészéhez hasonlíthatnám. A gyermek a fiatal csemete, akit gondos odaadással kell nevelni. A kertész ismeri minden csemetéjét, mindenikről tud valami különöst mondani. A tanítónak is ismernie kell gyermekeit otthoni körükben is! A tanítónak tudnia kell, hogy „addig hajlítsd a fát, míg vékony”. Ezért a vadhajítások lenyesegetése állandó munkájának kell lennie. Oriási a vállára nehezedő felelősség. Munkája a szülők munkája mellett életbevágóan fontos, mert irányt mutathat és szabhat életeteknek. Sok felnövekedő gyermek élete függ attól, hogy gyermekkorában az otthoni nevelés mellett milyen nevelésben részesítik az iskolában. Az iskola tehát a második családi hajlék, a tanító pedig a szülők helyettese. Azt mondják, hogy a példa nevel. A tanító egész élete egyetlen példa. A szülők után a leghatásosabban nevelheti a fogékony gyermeki lelket, csak meg kell találnia a hozzáférkőzés lehetőségét és módját. Ezt annál könnyebben teheti, hiszen az iskolás gyermek majdnem annyit van a tanítójával, mint otthon. A tanítónak személyes kapcsolatot kell fenntartania minden gyermekkel és szülővel. A kettőjük között fennálló viszony nem korlátozza a gyermek tanítója iránti bizalmát. A gyermek tanácsot kér s a tanító segít neki. Hogy ilyen viszony jöhessen létre, szükség van a tanító közvetlenségére és a gyermek bizalmára. Úgy szeretném, ha a gyermekeket, akiket Isten rám bíz, egy olyan közszellem hatná át, amelyben egymást testvérként szeretik, egymásért dolgoznak, egymás terhét hordozzák.

A gyermekek között még keveset voltam. Hátralevő tanulmányaim során sokszor leszek velük együtt, mert a cél: a tanítói életre való minél tökéletesebb felkészülés, tapasztalatszerzés, anyagelraktározás egy hosszú útra. Most amíg időm van, Jeligémül választanám: „Légy hív mindhalálig és neked adom az életnek koronáját”. A hűség kitartó és lelkiismeretes munkára szólít, ezért:

„Munkára fel, munkára fel!
Kinézni tétlenül az aratást,
Míg mind körülte leng a dús kalász
És sorba szól az Úr szolgálóhoz:
Menj és dolgozz. Menj és dolgozz!”

Benkő András
V. éves tanítójelölt.

„Megilletődve veszem ajkamra Apáczai Cseri János nevét. Az első magyar tanítóét, ki benső parancsra maradt meg egész életében tanítványai között, kiből sorsa minden változása magasabbra emelte az élet célját, tágitotta a végezni óhajtott munka körét s növelte az akaratot. Az igazi tanítóét, kit törekeny teste és sanyaru sorsa nem gátolt meg szellemi emelkedésében, kinek számára az iskola fala nem volt látásának határa, a nap lementé nem jelentette a kötelességek szünetelését, sem végső órája a világ elmulását.”

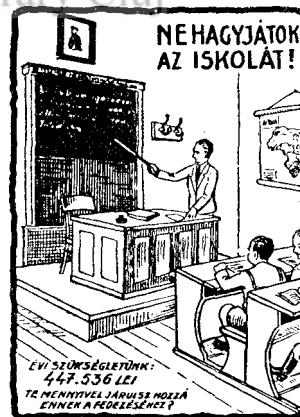
(Dr. Imre Sándor. Erdélyi Múzeum. 1907.)

III.b. Milyennek szeretném jövődő iskolámat?

E kérdésre nehezen tudok választ adni, de mivel tanítónak készülök, nem hagyhatom e kérdést válasz nélkül és szükséges, hogy jó előre képet alkossak jövődő elemi iskolámról. Nem tudhatom, hogy Isten hova és milyen körülmények közé helyez, annyi azonban bizonyos, hogy nem könnyű munka vár rám. Hogy a fenti kérdésre felelhessek, szükséges az, hogy magam elé képzeljek egy olyan iskolát, amely a lehető legjobb tulajdonságokkal rendelkezik, vagyis amelynek a fekvése és épülete az egészségtan minden követelményének megfelel és ahol a gyermekek valamenynyien tiszták, fegyelmezettek és fogékonyak legyenek, a tanítás iránt. Ilyen iskola azonban nem létezik még csak megközelítőleg sem és ezért az a kérdés, hogy miként tehetem iskolámat megközelítőleg ilyené.

Az iskola egészségtana elsősorban az anyagi helyzettől függ, de sokban függ a tanítótól is. Ha az iskola épülete régi, egészségtelen és az anyagi helyzet nem engedi meg új iskola felépítését, akkor is tehet a tanító annyit, hogy padló olajozással, gyakori sepréssel, meszeléssel és szellőztetéssel tisztán tartsa, közelében fákat, virágokat ültessen. Sokkal könnyebb a helyzet, ha meg van a lehetőség új iskola felépítésére. Ebben az esetben a tanító esetleg egy mérnök segítségével vigyáz arra, hogy az iskola a legegészségesebb helyen épüljön fel.

Azonban az iskolának nem az épülete a fő, hanem a tanító és a tanulók. Annak, aki tanító akar lenni,

számolnia kell azzal, hogy munkája sokszor fog rózsa helyett töviset teremni. Ezért csak az legyen tanító, aki nem nyugodt, jól jövedelmező állásra vágyik, hanem **szolgálni akar felekezetének és fájának**. Mind emellett szükséges a jó felkészültség és a gyakorlathatóság.

A tanulók lelkiéletének a kialakulása szintén nagyban a tanítótól függ. A kis gyermek lelke olyan mint a tiszta papír, amelyre lehet írni jót is, rosszat is. Sajnos azonban a gyermek csak akkor jut a tanító hatáskörébe, amikor már bizonyos fokú értelmi képességgel bír s ha addigi nevelése hibás volt, nehezen lehet jó útra irányítani. Első sorban szükséges a gyermeket tisztaságra szoktatni. Ha a tanító észre veszi, hogy a gyerekek hazulról nem jönnek tisztán az iskolába, létesítsen az iskola mellé egy mosdót, amelynek a használata a piszkos gyermekek számára büntetés legyen s így le szoktassa e csúnya szokásról.

A másik kellék a fegyelmezettség, amely elsősorban a tanító tekintélyétől függ. Tekintély nélkül nincs fegyelem. A figyelem ismét fontos kelléke a tanításnak, amit a tanító úgy érhet el, ha érdekesen tanít. Ha a tanító elért annyit, hogy növendékei figyelnek, akkor az már azt jelenti, hogy eredménye lesz a tanításának. Fontos az, hogy a gyerekek már az iskolában megtanulják a következő órai leckét, mert a sok házi feladat megakadályozza az emlékezőtehetség fejlődését. Az alapos tanításnak fontos kelléke az érdeklődés felkeltése és a szemléltetés. Végül szükséges, hogy a tanító és a növendék között közvetlen viszony legyen, amely azonban ne menjen a fegyelem rovására.

Ime ezek azok a dolgok, amiket szem előtt óhajtók tartani jövőd iskolámba való munkálkodásom alatt. Ezek azonban mind emberi tervek, melyek Isten segítségével nélkül nem érnek semmit. Ne feledkezzen meg a tanító sohasem rámutatni Istennek a jóságára és kifogyhatatlan szeretetére, mert csak így lehet hitű kálvinista magyar nemzedéket nevelni.

Szilágyi József
VI. éves tanítójelölt.

„A földi élet a Krisztus iskolája, ahol naponkénti lecke vár minket s ahol csak a helyes és folytonos munka árán haladhatunk előre. A kegyességet épügy tanulni és gyakorolni kell, mint akármiféle művészetet, tudományt, ügyességet, vagy mesterséget. Nem azért, hogy elsajátíthassuk, mint valami ipart, mert a kegyesség Isten ajándéka épügy, mint a test, a lélek, a tehetség, hanem azért, hogy általa belegyökerezzünk és nagyra növekedjünk Krisztusban. Hiszen az élet sem egyéb, mint olyan művészet, amelyet a gyakorlással sajátítunk el, csak hogy a földi élet akkor fogy el, amikor már legjobban megtanultuk. De a mennyei, a romolhatatlan élet e gyakorlás által szakadatlanul nő; földi életünkben még csak az elemi-iskolát járjuk, oda át jutunk a magas iskolába.“

Dr. Ravasz László.

III. c.

Milyennek szeretném jövőd iskolámat?

Még nagyon messze vagyok attól, hogy az életbe kerülve, katedrát kapva, tanító legyek, de azért már gyakran gondolkoztam azon, hogy milyennek szeretném eljövendő iskolámat? Igaz, hogy még eddig nem tettem fel ilyen szabatosan a kérdést, inkább csak kószáló gondolataim voltak ebből a tárgykörből, amelyek a köré a gondolat köré csoportosultak, hogy: mit fogok tenni, ha majd tanító leszek? Többször gondolkoztam már olyan terveken, amelyek jövőd-beli iskolámat a megkezdett úton előre viszik.

Középiskolai tanulásum során megállapítottam, hogy azért nehéz tanulni, mert összes tanulmányaimnak nincs egy közös alapja; a tudományok csak kezdetet tudnak felmutatni, de véget nem. Tanítványaimat úgy fogom nevelni, hogy mindent amit tanultak, egy közös egységben lássanak. Ez az egység, Isten.

Nincs a világon olyan tudomány, amely az Istenen kívül essék és amely ne az ő dicsőségét hirdesse.

Hogy célokat könnyebben elérhessem, a külsőségekről sem fogok megfélekedni. A falitábla mellé falon függő kis álványra fogom állítani a kálvinista erőt jelképező könyvet, a Bibliát. Minden tanítványom lássa, hogy mindenütt az első hely az Uré. Talán az iskolában látott példa nyomán néhány év múlva minden családban lesz egy-egy Biblia, hogyha még nem volna. A Tiszteletes Úrral együtt megalakitjuk az ifjak között is a bibliakört, ahol én sok éneket fogok megtanítani.

Az Isten szent végzése szerint a magyar népemnek tanítója leszek. Kicsi szittya koponyákba fogom megvilágítani a drága anyaföld fogalmát. Meg fogom tanítani, hogy ezen a földön becsületes munkával meg lehet élni és édesebb a hazai kenyér és szalona, mint az idegen kalács és pástétom.

Gondom lesz a falum jólétének előmozdítására is. Ennek a célnak a legjobban megfelel a szövetkezet. Meg fogom magyarázni testvéreimnek a szövetkezet célját és, ha amint hiszem, egy-két kezdeményező akad, felállítom a szövetkezetet. Ezt már az iskolában is belénk nevelik, mivel mi magunk a tanulók fenn tartunk egy kis szövetkezetet.

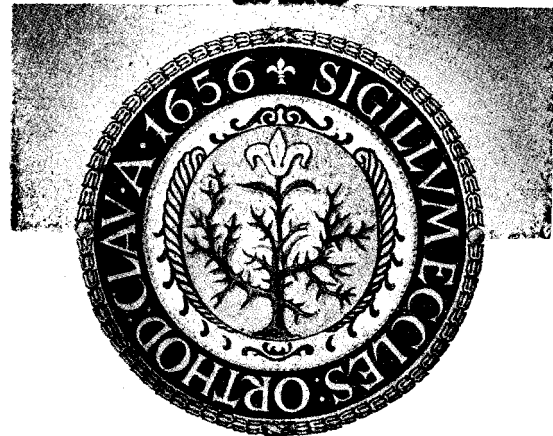
Ha népemet egy lépéssel is közelebb viszem a jólét, a kultúra, és Isten felé, akkor elértem célokat. Érdemes volt élnem.

Dáné Károly
V. éves tanítójelölt.

„Én nem hízlekedhetem, édes nemzetem, tenéked, hogy hazugsággal dicsérjelek, hanem im megmondom fogyatkozásodat olyan szívvel és szándékkal, hogy magad is megismervén, vedd ki ezt a moeskot lelkedből, reformáld vétkeidet, öltözzél igazságban, övedzél erősséggel.“

(Zrinyi Miklós: Az török áfium ellen való orvosság.)

A KOLOZSVARI REFORMATUS EGYZHÁZKÖZSÉG CIMERE

Mint lilium a lóvisek között

(Énekek éneke I. 2 v.)

azaz, mennyeivel kevesebb a lilium a lóviseknél, annyival az Eklésia a hitellenek Társaságánál és mint a lilium sértegetetik a lóvisektől, úgy az én Eklésiam is a hitellenektől

Bod Péter, Szent János Értelmére Vezérelt Magyarokérség, 1912

Szödliget.

Ha azt mondom, hogy Szödliget Budapesten túl Vác közelében a Dunaparton van, akkor valahol a világ végén képzeljük. De ha leírom azt, hogy Suba Béni szödligeti presbiter-postaaltiszt szept. 26-án Kolozsváron a lelkészi hivatalban felkeresett és ajándékkal egy kedves könyvet hozott, melyben gyülekezetük és lelkipásztoruk múlt évi munkája van elmondva „Mi mégis harangozunk!” címen, akkor Szödligetet, az egész ottani gyülekezetet nagyon közel a szívünk mellett érezzük. Szödliget nevét Magyarországon ma már szelvében jól ismerik. Nevét ismertté a Szödligeti levő „Megbékélés Háza” tette, ami a mi kolozsvári régi „Nyári-Zsoltároskertünk”-nek felel meg, hogy ha persze ez utóbbi is terveink és szándékaink szerint úgy ki volna építve, hogy ottan ne csak szép időben és ne csak egy napig, hanem bármédig tartózkodni, lakni lehetne. Nagy örömmel olvastam végig az említett „Mi mégis harangozunk!” c. könyvet, amelyben ilyen bizonyágtételek is vannak:

A szödligeti „Megbékélés Házában” az augusztus eleji evangélikus csendesnapokról Farkas Mária Budapest, Csalogány-uccai állami tanítónőképzőintézeti tanárnő a következő beszámolót küldte:

„1939 augusztus 4–14-ig Szödligeten voltam a Megbékélés Házában. Most, hogy a beszámolómat kezdem, úgy gondolom, hogy két irányból kell kezdenem. Az egyik a tárgyilagos, a kívülről figyelő ember nézőpontja, az ilyen beszámolóra nagy hajlandóságom van nemcsak tanári foglalkozásomnál, de természetemnél fogva is. A másik nehezebb számomra, mert itt a megfigyelő is megfigyeltté válik: itt már rólam van szó személy szerint. Mit kaptam a Megbékélés Házában? Ha nem könnyen beszélek is magamról, mégis ebben az esetben kötelességemnek érzem.

Nehéz volna röviden és szabatosan megmondani, hogy miért mentem a Megbékélés Házába. A múlt év elején még azt sem tudtam, hogy létezik. Egy csomó külső körülmény indított erre. Édesanyám beteges volta miatt nem mehettem messze Budapesttől, a lakóhelyemtől. Azután egyházi körökben érdeklődve, több nyaralási lehetőség közül azért választottam éppen ezt, mert egy barátnőm is ide készült. Csak azért írtam le mindezt, mert érdekesnek tartom, hányféle szálból fonta Isten azt a hurkot, amelynél fogva odahúzott. Mert volt annak hurok-jellege is! Mikor már elhatároztam, hogy odamegyek, csak akkor tudtam meg pontosan, hogy nem „csendes nyaralásról” van szó. Akadt olyan is, aki ijesztgetett. De makacs természetem van. Szeretném én azt látni, amitől én meghátrálok! Ilyesféle érzések voltak bennem. De még jó egy héttel az odaérkezésem előtt nagyon megnyug-

tattott a János I. lev. 4:18. verse: „Aki pedig fél, nem lett teljessé a szeretetben.”

A Megbékélés Házában az egész nap rendje az Igével való foglalkozást szolgálja. Testileg is kitűnő hatással van az emberre a pontos időbeosztás, a jó levegő, a szép vidék és főleg az, hogy csak annyi holmi van az ember körül, amennyi okvetlenül szükséges. Az ott tapasztalható fesztelenség, amit nyugodtan lehet testvériségnek nevezni, bizonyára a jelzett körülményekből is következik.

Az augusztus 4–14-i evangélikáló napokban három oldalról éreztem magam felé áradni az Igét. Kezdem azon, amelyik nekem legtermészetesebben jött. A délutáni összejöveteleken az Újszövetség leveleit olvastuk, mindennap egyet. Ennek főleg ismeretszerző jellege volt. A levelet egyfolytában végigolvastuk, azután lehetett kérdéseket feltenni. Mivel nagyon különböző korú, foglalkozású és műveltségű emberek voltunk együtt, igen sokféle dolog jött elő ilyenkor. Mint tanár, nagyon tudtam méltányolni, hogy az evangélikátor mégis „mederben” tartotta a beszélgetést.

A reggeli összejöveteleken Istent igyekeztünk megismerni a Szent-írásban önmagáról tett kijelentései alapján. Mindennap egy más tulajdonsága került szóba: a hű Isten, a boldog Isten, a mindentlátó Isten s így tovább. Bevallom, addig sohasem gondoltam arra, hogy Istent az Ő saját kijelentései alapján igyekezzem megismerni. Úgy gondoltam, hogy eléggé megismerhetem Őt a munkáiból: a csodálatos természetből, az emberek és népek sorsának bámulatosan összebogozódó, de mégis nyomon követhető fonalaiból. De belátom, hogy tévedtem. A Mesterről sokat meglehet tudni a munkáiból, de mégis az az igazi, ha Ő maga mutatkozik be. Egy elmosódó homályos istenkép helyett sokkal előbbet, személyesebbet nyertem.

A délelőtti összejövetelek központi tárgya az volt, hogy milyen az ember az Ige tükrében. Mi az Isten véleménye rólunk. Ez a kérdés kavart fel legjobban. Azon már régen túl voltam, hogy elbizakodott legyek. Azt is megtudtam tenni nagyvéha és nagynehezen, hogy elhallgassak a saját véleményemmel, de sohasem alázatosságból, hanem vagy valaki iránti gyöngédségből, vagy abból a megfontolásból, hogy nem érdemes vitakozni. De hol voltam én attól, hogy nekem soha sincs igazam? ... hogy a bűnösök közt első vagyok én?

Az önmagamról alkotott képem volt tehát a legnagyobb akadály Istenhez-térésemnek. S azért nem tudtam elég élőnek érezni a Krisztust sem, mert nem éreztem olyannak magamat, mint aki az Ő segítségére szorul, mint akinek semmi bizodalma nem lehet másban, csak az Ő váltáságában.

Ez volt a legnagyobb dolog, amit a Megbékélés Házában nyertem, az énem rettenetes megaláztatása és összetörtetése, de éppen ebből következőleg a

kegyelem mindenre elégséges voltának a felismerése. Nem volt könnyű erre az állapotra eljutni. Igazán úgy éreztem magam, mint az összetört és újra-olvasztott üveg érezhet az ütések alatt és az olvasztó-kemencében.

Még leírom azt a gondolatot, amely véget vetett a kínlódásnak és megnyugvást hozott. Egy ottani csendes órámban eszembe jutott, hogy gyermekkoromban mennyit bosszankodtam azon, hogy édesanyám az édesapámtól kapott ajándékot mindig leszólt. Nem érdekes neki örömet szerezni, gondoltam ilyenkor. És én, én szerencsétlen nem veszem észre, hogy itt sokkal nagyobb dolgokról van szó. Nem, mert nem akarom észrevenni, hogy az Isten mióta kínálgatja már ajándékát és én még mindig nem nyújtottam ki érte kezem. Én még mindig azon töprengök, hogyan tudnék saját izlésem szerint javítani életemen. Ez a gondolat olyan erővel ragadott meg, hogy azóta bátran ki merem mondani: *Megtértem!* Meg nem javultam, mert azt nem tudtam megtenni, de azóta sok olyan dologra tett képessé az Isten jótetszése, amire azelőtt képtelen lettem volna. Olyan boldog vagyok, amikor észreveszem, hogy az Isten dolgozik általam.

Külső körülményeim semmivel sem lettek könnyebbek, sőt sokban nehezebbek, de életem összehasonlíthatatlanul könnyebb, mióta az Urra bízom.

Még azt szeretném megírni, hogy engem már vagy másfél évtizede szólongatott az Úr s a mostani állapotom hosszas fejlődés eredménye. De azt hiszem, a fentiekből eléggé kitűnt, hogy az evangélizáció nagyon áldott és szükséges munkát végzett lelkemben. Enélkül ki tudja, meddig kellett volna még kínlódnom? Az evangélizáció megvilágította az én hitem hiányait és megmutatta, mi volt az akadály a Istenhez-térésemnek. Hálát adok az Urnak, hogy nem hagyott tovább gazdátlanul barangolni."

Lábaidhoz hullok.

Franciából fordította Dr. Thaly Loránt.

*Lábaidhoz hullok tört reménnyel,
Mert por és hamú vagyok csupán;
Ámde lelkem, mit fényed vezérel,
Bizva fordul kereszted után.*

*Bús szívem jobban epedve vár rád,
Mint esőért szomjú föld eped,
Oh, jövel, zúdítsd rá élet árnját,
Jöjj és egyesíts engem veled.*

*Istenem, méltó én nem vagyok rád,
Ám magam tenéked átadom,
Itt a szívem, hozza hódolatját
Nagy kegyelmedért, Szabadítóm!*

*Oh örök szeretet mély csodája!
Mindenek feje, Isten Fia,
Egyesül velem az ég királya,
Bár vagyok a semmiség maga.*

*Megváltóm irgalmas: szenvedési
Bűneim örökre elvevék;
S lelke lelkembe szeretve vési
Örök béke mennyei jelét!*

Nyárádkarácson — Folyfalva.

A hajnalhasadás.

*Testvér! Testvérem!
Ugy-e, hogy vártad a hajnalhasadást?
Mikor titkon sírtál,
Mikor imádkoztál,
Amikor lélekben leborultál,
A szétszakított haza határa mellett,
Könnyfátyolos szemed előtt porba hullt
A magyarszínű zászló.
Idegenül csendült füledbe
Az ismeretlen meg nem értett szó,
De ugy-e testvérem, te már akkor
Vártad a hajnalhasadást?*

*Jöttek a napok,
A viharosak,
Égtek a sebek,
A titkosak,
A letiport földön nem nyilott
Számunkra virág,
Tüskés boxóiban botorkáltunk,
De vártuk, egyre vártuk,
Ugy-e testvérem, a hajnalhasadást?*

*Recsegett, ropogott az ősi magyar fa,
Tépte a vihar ezer éves multunk,
A szavunk halkult, csendben
Meglapulva jártunk;
Saját hazánkban idegenek voltunk.*

*És jött egy simogató szellő,
István királyunk áldást osztó keze,
Végig simította forró homlokunk,
Reménységünk bokra zöldülni kezdett,
Minden egyes levél kacagva integetett:
„Testvérem! Bizsál!
Várjad a hajnalhasadást!”*

*Indul a honvéd,
Leng a magyar zászló,
A szőke Nyárád vize boldogan
Fut tova.
Csobognak a habok,
Aranyló a homok,
Amerre elmegy a magyar katona.
Rózsaszín fényben égnek az ormok,
Jön, ragyog, fénylik
A mi csillagunk.
Ezer, meg ezer szívből száll a hálaadás:
Testvér! Testvérem!
Itt van a hajnalhasadás!*

1940. VIII. 30-án.

Bántó Tercsi
református tanítónő.

„Ne örülj ellenségednek esetén (Péld. 24, 17.), mert magad sem tudod holtod napig mire jutsz, hanem inkább örülj a hitvány embernek megjobbulásán, hogyan nem mint büntetésén. Ne gyűlölöd az embert, mert talán a Krisztus szereti őtet és nem veszi jó néven, hogy te azt gyűlölöd, akit ő szeret. A Krisztus szerett tégedet, midőn ő ellensége volnál, minekokáért vérenek érdeme által megkívánja tőled, hogy Óérette szeressed ellenségedet (Róm. 5, 8, 10; Ef. 2, 4).“

(Medgyesi Pál: „Kegyesség gyakorlás“. 1635.)

Zilahi Wesselényi kollégium

Gondoskodik rólunk.

68 Zsoltár. 20. v.

Azok, akik ismerik a mai világhelyzetet és mindnyájunk mai helyzetét, azt mondják, hogy a most folyó háború után nagy gazdasági válságra lehet számítani. Rámutatnak ennek itt-ott feltűnő előjeleire is. Én nem ismerem a mai világhelyzetet, nem látok a jövődbe, de tudom, hogy míg e világ a bűn hatalma alatt áll, válság és abból származó nyomorúság mindig volt, van és sajnos, lesz. S vele számítani lehet emberek éhezésére, keserű harcára, reménytelenségére. Várni lehet betegséget, munkanélküliséget, kétségbeesést. A reánk nehezedő nehézségekkel és esetleg reánk váró nyomorúsággal szemben, bármilyen legyen is az, tudom azt, amiről Krisztus egyháza mindig vallást tehet és amit a zsoltáríró így fejezett ki: „Áldott legyen az Úr! Napról-napra gondoskodik rólunk a mi szabadításunk Istene!” Minden mi nyomorúságunk felett győzedelmes a rólunk kegyelmesen gondoskodó Isten.

Napról-napra gondoskodik rólunk a mi szabadításunk Istene! Mondd, testvérem, nem így van-e? Nem tehetsz-e erről nyugodtan, egyszerűen és alázatosan hitvallást? Isten napról-napra gondoskodik rólad, rólunk. Gondoskodása teszi lehetővé, hogy élsz, még élsz, akárhogy és akármilyen körülmények között. Hálásan kell említened, hogy ajándékát, az életet, megerősítette és megőrizte benned. Lehetővé teszi, hogy embermódra élj. Törődik tested-lelked szükségleteivel. Tested ételét, italát adja meg, kirendeli mindazt, ami nélkül nem élhetnél vagy életed nem volna emberi élet. Ő tudja, jobban, mintahogy te tudni véled, hogy mire van igazán szükséged. Mennyi akadályt hárít el, mennyi veszedelmet akadályoz meg és mennyi mindent munkál, hogy te, külön és személyszerint te, a magad sajátos helyén, világában, szerepében és hivatásában élhess. A világmindenségben egy porszem vagy, sőt az embermilliárdok közt is elenyésző pont, de neki érték, drága gondoskodás tárgya. Veled együtt azok, akikkel együtt élsz, akikben Isten őrzi ajándékát, az életet. Igaz, hogy napról-napra gondoskodik rólunk, mindig újból kell megnyernünk kegyelemből az ő gondoskodását. De boldogan tehetünk róla bizonyosságot, hogy megnyertük, benne élünk, egy pillanatra sem hagy el.

Ez a szilárd bizonyosság Isten gondoskodásáról nehéz kérdésekkel találja magát szemben. Vannak az életben helyzetek, életek, amelyek mintha arról tennének bizonyosságot, hogy Isten gondviselése nem áll fenn. Nagy nyomorúságban vergődő életek, összetört és megsemmisült emberek, elvadult pusztulás és rombolás megrendítő esetei. Hogyan lehetséges ez? Itt próba elé kerül az Isten gondoskodásába vetett hit. Amikor ezekkel a kérdésekkel a magunk vagy a mások életében szembenézni vagyunk kénytelenek, nem feledhetjük el azt, hogy itt nem Isten gondoskodásában van hiány. Isten gondoskodó kegyelme nem változik. Megváltozik azonban a bűn hatalma alatt a gondoskodást élvező ember. A mi bűnös magatartásunk megakadályozhatja vagy megbuktathatja Istennek rólunk való kegyelmes gondoskodását. Nem Istenben, hanem a mi életünkben nincs valami rendben s emiatt kell a fájó tapasztalatokat tennünk.

Isten gondoskodó akaratának az ember több-

féléképpen szegül ellen. az első eset az, amikor mi azért nem fogadjuk el Isten gondoskodását, mert másféle gondoskodást kívánunk, mint amelyet ő ad. Isten tudja igazán azt, amire nekünk szükségünk van. Ő gondoskodik az ő akarata szerinti életünk minden testi-lelki szükségletéről. Mi azonban gyakran azt hisszük, hogy jobban tudjuk, hogy mire van szükségünk, milyen életet kell élnünk, mint ő, a mi teremtőnk. Azt hiszed, testvérem, hogy amit te életnek tartasz, az a nekedvaló élet. Te akarod meghatározni, hogy milyen körülmények közt és milyen módon élj. Nem elégszel meg azzal, hogy Isten gondoskodik mindennapi kenyeredről, életed meghatározott szükségleteiről. Különleges igényeid vannak a táplálék, a ruházat, az otthon, a szórakozás, a munkakör tekintetében. Nincs inyedre az, hogy napról-napra kapjad a gondoskodást, hanem hetekre, hónapokra, évekre, sőt az egész életedre előre kívánsz tervezni és biztosítékot kapni, hogy Isten kívánságaidat és igényeidet teljesíti. Azt tartod, hogy Isten köteles erre, köteles megadni neked, amit kigondolsz és aminek hiányát érzed. Tévedsz. Nem köteles. De hogy mennyire nem tudjuk, mire van szükségünk, az is kitűnik. Míg egyik oldalon követelözünk testi igényeinknek fokozott teljesítéséért, a másik oldalon elfeledkezünk lelkünkéről. Nem igen lehet hallani a testi éhség és igények hangsúlyozása mellett a lelki éhség és szomjuság csillapításának követelését. Pedig a lélek éppen úgy éhezik és szomjuhozik, mint a test és az ige, az imádság, a testvéri közösség elengedhetetlen szükség számára. Az az ember, aki a maga igényei szerint várja Isten gondoskodását, nem fogadja el tőle azt, amit kínál, az egyszerűbbnek látszó táplálékot, otthont, életkörülményeket. Dacos hálátlansággal fordul el: ha nem azt kapom, amit kívánok, inkább nem kell semmi. Dacos gyermekként fordul el a róla gondoskodó mennyei Atyától. Oh, hány ember van közöttünk, akit vak igényei tesznek nyomorulttá és hányszor jutunk mindnyájan többé-kevésbé a dacos hálátlanságnak ebbe az állapotába!

Isten akaratának szegül ellent az is, aki elfogadja ugyan Isten gondoskodását, de nem Isten akarata szerint él vele. Isten nem hagy magunkra az ő ajándékaival. Parancsaival megmutatja, hogy *miképpen kell használnunk*, hogy életünk áldás és ne átok legyen. Azt akarja, hogy jól használjuk fel, az ő céljainak megfelelőleg. Lehet Isten ajándékait bűnös módon eltékozolni, ellenére használni. Átok lesz Isten gondoskodása, ha bűnre élünk vele. Nemcsak a kirívó esetekre gondoljunk itt, amikor tisztátalan szenvedélyekre, könnyelműségekre tékozolva vagy itallal teszi lehetetlenné Isten gondoskodását. Vak szenvedélyek hány ember életét nyomorítják, sőt egyenesen semmisítik meg! Isten akarata ellen nem mindig ilyen kirívó módon fordulunk. Isten ígéje és Lelkének vezetése szolgál arra, hogy mi pillanatról-pillanatra megtanuljunk, hogyan éljünk Isten javaival. Az engedetlenségnek, a könnyelműségnek és az önféjűségnek rendkívül sok lehetősége van. Az emberek is megjegyzik, hogy egyik család nem tud megélni azonos körülmények között ugyanannyi jövedelemből, mint a másik, hasonló családdal. Rámondják, hogy nem tudnak beosztani. Ilyen esetben azonban nem egyszerű ügyetlenségre vagy tapasztalatlanságra kell gondolnunk, hanem többre: Isten irányítását visszautasító engedetlenségre. Elmarad az engedetlen életből Isten áldása, ami nélkül nem lesz az élet az, aminek Isten szánta.

Van ennek az engedetlenségnek egy különös esete. Isten nemcsak nekünk adja ajándékait. Legtöbbször *rajtunk keresztül* gondoskodik másokról is, azokról akik körülöttünk élnek. A családapára reábizza gyermekeit, családjának a gondját, az erősebbre a gyengébbeket, a munkaadóra a munkásait, az előljárókra az alárendelteket. Isten *sáfárrá* tesz, testvérem, téged. Reádbíz javakat, hogy másokról gondoskodjál, testileg és lelkileg. Ezt megtagadni, a javakat elrejtteni, elsikkasztani, a legnagyobb bűn, a hűtlenség bűne. Így tett a talentumot elrejtő szolga. Mekkora felelősség az, hogyha megakadályozod, hogy mások élete olyan legyen, amilyennek Isten akarja! Mekkora szemrehányás, ha életek miattad nyomorodnak meg, hullnak ki Isten gondoskodásának örömteljes állapotából! Mekkora felelősség a munkaadónak, ha a munkásai miatta nyomorognak, a családfőnek, ha gyermekei miatta éheznek, a feljebbvalónak, ha alantasainak az élete összetörik, a világ sorsa intézőinek, akik miatt embermilliók semmisülnek meg.

Isten a *mi szabadtításunk* Istene. A bűnnel szemben nem marad tétlen. A mi bűnös hálátlanságunkkal, igényeinkkel, engedetlenségünkkel és hűtlenségünkkel szemben sem marad tétlen. Ugyanaz a kegyelem, amely gondoskodik rólunk, nem hagy bennünket a kegyelemmel való ellenkezés rabságában sem. Életünket megújítja és megszabadítja az Isten ellen való lázadás minden formájától. Jézus Krisztus áldozata által kínálja nekünk a *bűnök bocsánatát* és ezeknek a bűnöknek a bocsánatát is. Általa összetört és elrontott életünk helyett örök életet nyerhetünk. Ez a kegyelem keres benneteket az *igén keresztül*, ez keres és ad pecsétet az úrasztalánál. Ez indít könyörgésre, szabadulásért való, igazi imádságra. Ez indít az Úr hálás szívvel való magasztalására. Ez tesz másokkal szemben testvérileg gondoskodóvá, adja a hálaadás szavaihoz az élet, a tett hálaadását. Ezt a kegyelmet magasztaljuk, amikor bizonyosságot teszünk: Áldott legyen az Úr, aki így gondoskodik rólunk napról-napra. Amen.

M. Nagy Ottó.

vallástanár

Rettegen.

Ma a nagy rombolások idején, amikor egész városok pusztulnak el, emberek ezrei áldozzák fel életüket. Szamos megyében, Rettegen új iskola épül. Nem nagy dolog a világesemények forgatagában, de annak aki építi, mindennél fontosabb. A rettegi egyházközség elhatározta, hogy egy tanerős iskoláját kibővíti 2 tanerőre, hogy ha nem is minden tanköteles gyermeket, de nagyobb részét magához ölelje. Az egyház jövedelmének fokozásával annyi pénzt összegyűjtött, hogy a második tanterem, munkaterem és iroda helységekből álló épülethez már az őszi az anyagot beszerezte. Az építkezés megkezdését idáig gátolta a sok esőzés és a nagy munkahiány, de Isten segítségével neki kezdttünk és hisszük, hogy az új iskolai év elejére készen is leszünk az építéssel. Híveink nagy szeretettel vállalták az építéssel felmerülő közmunkák végzését, mert tudatában vannak annak, hogy minden iskola egy bástya, amelyen megtörnek a tudatlanság és a bűn hullámai.

Kiss Zsigmond
rettegi lelkipásztor.

Gödöllői szép vasárnapunk.

1940. IX. 8-án volt. Nemcsak arra gondolunk, hogy szépen sütött a koraőszi nap és gyönyörű volt a parochia virágoskertje; és hogy a templom zsúfolásig megtelt az Ige hallgatóival, hanem első sorban arra gondolunk, *ahogyan a szeretet napja felmelegítette a lelkünket* a gödöllői parochián ifj. Dr. Szabó Aladár lelkipásztor testvérünk családja körében, a velünk együtt istentiszteleten levő és utána elbúcsuzó Kormányzó Urunk meleg, szeretetteljes szavaiban és kézszorításában, a templom előtt kolozsvári és erdélyi életünk után érdeklődő gödöllői gyülekezeti előljárók Kolozsvárra, Erdélybe hazaküldött testvéri üzenetében, az öreg napjaiban is lobogó-eleven tűzű id. Dr. Szabó Aladár ny. bpesti lelkipásztor gödöllői villájában töltött beszélgetésünkben!

Nagy hálás öröm volt bennünk. Mert azt éreztük, hogy nagyon szeretnek bennünket: a „Zsoltároskert” lap írói- és olvasó munkatáborát Gödöllőn. Ezt ugyan nem mondták nekünk, de megérezte a szívünk. Kedves meglepetés volt számunkra, hogy a Gödöllőn szerkesztett „Református Híradó” című lap, mely a pesti ref. egyházmegye hivatalos közlönye és 150 református gyülekezet melegsívű híradója a mi gödöllői látogatásunkat megelőzőleg „Zsoltároskert” lapunk aug. 1-iki számából több képet és híradást közölt. Így történt meg aztán az, hogy 1940. szept. 15-én este Kolozsvárt a Téglás-út legvégén Szabó Andrásék-nak egy nagyon kedves látogatójuk volt a Sárospataki Ref. Főiskoláról az említett főiskola egyik melegsívű professzora személyében. A Szabó Andrásék nagy öröme egymagában elég biztatás nekünk arra, hogy a „Zsoltároskert” lapot a vele járó nehézség és gond dacára is tovább szerkesszük, vagyis Dr. Ikafalvi Farkas Béla kaposvári lelkésztestvérünkkel szólva: a minket körülvevő köd, ború, szemrehányás és szidalom ellenére: „Mi mégis harangozunk!”

Szentegyed.

Szentegyed, mint leányegyházközség Púlyonhoz tartozik. Ma mindössze 16 ref. család él benne messze a világtól „az Isten háta megett” a fáatlan Mezőségen. Hős honvédeink Szentegyedet is felkeresték és egy csoport itt ünnepelte meg 1940. szept. 15-ét. Dr. vitéz Egyházy Béla tüzérfőhadnagy testvérünk kolozsvári látogatása során említette, hogy Szentegyeden állomásozó honvédeink Coriáry István tüzér-őrnagy parancsnok indítványára 1940. IX. 15-én több száz Pengőt ajándékoztak presbiteri gyűlés keretében a kis leányegyházközségnek egy új harang vásárlására, hogy hirdesse az a gyülekezetnek a magyar feltámadást! Maga a parancsnok 100 Pengővel nyitotta meg e célra az adakozók névsorát, melyhez a gyülekezet tagjai, presbiteri is lelkesen csatlakoztak a jelenlevő tüzértisztekkel és lelkipásztorral együtt,

Csepel.

A csepeli református gyülekezet 1940. évi szeptember hó 11-én, szerdán a hadsereg kolozsvári bevonulása napján este 7 órai kezdettel a gyülekezeti nagyteremben szeretetvendégséget rendezett. Ezzel fejezte ki testvéri együttérzését a visszatért erdélyi testvéreinkkel.

A szeretetvendégség műsora a következő volt: Közének.

Bibliamagyarozatot tartott és imádkozott Draskóczy László csepeli lelkipásztor.

A Csepeli Iparos Dalkör Kovács Dezső karnagy vezetésével énekelte a Magyar Hiszekegyet.

Biró Mózes kolozsvári-hidelvei lelkipásztor előadást tartott „A gondviselő Isten” címen.

Kovács Dezső karnagy solo énekét harmoniumon kísérte Nádasdy Erzsike.

Biró Mózesné kolozsvári-hidelvei lelkipásztorné előadást tartott a kolozsvári gyülekezeti munkájukról.

Tea.

Farkasdy Dezső vallásoktató lelkész szavalt.

A Csepeli Iparos Dalkör énekelte. Vezényelt: Kovács Dezső karnagy.

Ágai László segédlelkész Áprily költeményeket olvasott fel.

A Csepeli Iparos Dalkör székely énekeket adott elő Kovács Dezső karnagy vezényletével.

Közének.

Imádkozott Ágai László s. lelkész.

A gyülekezeti énekeket harmoniumon kísérte Kovács János ny. kolozsvári-hidelvei ref. igazgató kántortanító.

Sok lelki áldással, nagy örömmel voltunk együtt.

Csomafája.

Csomafája Kolozsvártól 29 km.-re fekvő kicsi község, melyben csak 115 ref. lélek van kb. kétannyi gör. kath. lélek mellett, 29 családban, 17 ref. tanköteles gyermekkel. Tőle 1 km.-nyi távolságra van Kolozsgyula, ahol mintegy 700 gör. kath. lélek és csak 74 ref. lélekből áll a gyülekezet kb. 16 családdal s 17 ref. tanköteles gyermekkel. Mindkettő csak leányegyház, hova a szomszéd gyülekezetek lelkipásztorai szolgálnak be. Egyház és hívek egyformán szegények. Az egyháznak is alig van többje, mint ami a rendes dologi kiadásokat fedezi. A hívek pénztelen, robot-hordozó, egyszerű munkás emberek, szegények, szűkölködők. S mégis ez a 189 ref. lélek a mult év novemberben elhatározta, hogy 34 tanköteles gyermeke számára minden erejének igénybevételével református iskolát épít. A beszoigáló lelkipásztor a két gyülekezet hívei előtt akkor Krisztusnak arról a parancsáról beszélt: „Ami nálatok van, azt tartsátok meg.” (Jel. 2:25). Ez a parancs nem tűr szembehelyezkedést, visszautasítást. Ez a parancs minden gyülekezetnek szól. Nekünk is. Minket is tette, engedelmisségre akar kötelezni azért, hogy ezáltal életet, megmaradást, jövendőt ajándékozzon nekünk. Minden gyülekezetben „van valami olyan érték, amiről Isten azt akarja, hogy továbbra is a miénk legyen, vigyázzunk reá, tartsuk meg. Még a legszegényebb gyülekezetnek is van valami olyan gazdagsága, szép öröksége, amely felett Isten féltékenyen őrködik, hogy ol ne tékozzoljuk azt.

S a csomafájaiak megértették, hogy minden egyház, nemzet, család, szülő legdrágább kincse a gyermek. Minél szegényebb egy nép, egyház vagy szülő, annál nagyobb vagyonszáma a gyermek. Isten erre irányítja a figyelmünket, amikor azt mondja: ami nálatok van, azt tartsátok meg. Szegények vagyunk, de vannak gyermekeink, tehát gazdagok vagyunk. Ha azonban ők nem maradhatnak meg a miénknek, akkor köztünk csak a halál s nem az élet ígét lehet hirdetni. Őket meg kell tartanunk. Ez Isten akarata miköztünk. Mert a gyermeket is el lehet veszteni, el lehet tékozzolni. Ha az nem ismeri a saját anyanyelvét, nem tudja becsülni szent örökségét: hitünket és nyelvünket. A csomafájaiak megértették, hogy *amelyik egyház nem tart fenn iskolát, annak kezéből kibull, vagy már kibullott az atyai örökség, hogy egyházunk és népünk csak addig él, ameddig gyermekeket nevel.* Szomorú igazság, hogy akiket nem mi s nem a mi iskolánkban nevelünk, azokat már nem tudjuk egyházunknak, népünknek egészen megtartani. Csomafáján megértették, hogy ha gyermekeink ajkán nem zendül fel a zsoltár, mint ahogy ott már sem zendült, ha gyermekeink nem tudják anyanyelvünkön olvasni Isten ígétjét, mint ahogy már sem tudták, ha nem tudják megérteni a vasárnapi prédikációt, akkor hiába a harangszó, hiába szól az ige, hiába áll köztük az Isten hajléka, mert az csak egy nagy szemrehányást, vádat fog csupán jelenteni: ami nálatok volt, azt nem tartottátok meg. Megértette, hogy *minden egyes gyermek a miénk kell maradjon.* Ezért mindent meg kell tennünk, minden áldozatot meg kell hoznunk. 189 lélek is tud iskolát építeni, ha enged az Isten parancsának. Kicsi gyülekezet is tud nagy dolgot mivelní. 34 gyermeknek sem szabad el kallódni közülünk, s lehullani az anyaszentegyház nagy fájáról. Csomafáján ref. iskola épül s ha Isten úgy akarja őszire elkészül a csomafájai s kolozsgyulai gyermekek számára.

Vajjon a Krisztus parancsa csak a csomafájaiaknak szól? S a Szentlélek világossága és jóra vezérlő ereje csak nekik adatik?

Örömmel jelentjük, hogy a Csomafáján épülő iskola céljaira Br. Bánffy Ferencné öméltósága 40.000 Leit adományozott 1940. év nyarán. Isten áldása legyen az adakozón és jószívű adományán. Az Úr áldása legyen új ref. iskolánkon.

Bonczidai Dezső
kidei lelkipásztor.

Debrecenből.

Megérkezett címünkre az első ujság: a „*Lelkészegyesület*” c. lap 38. száma. Dr. Vasady Béla egyetemi tanár testvérünk küldötte. A lap vezércikkét „*Isten hozott!*” címen Dr. Ravasz László dunamelléki püspök egykori kedves tanárunk írta. Minket, hazatérő erdélyi testvéreit köszönti benne a 118. zsoltár szavaival. Így ír: „*Jöjjetek, kedves testvérek, helyetek husz év óta üres köztünk és szívünkben! Legyen áldott, aki jő az Úrnak nevében! — És mikor elénekeltek az első boldog verset: „Csókoljon meg engem az ő szájának csókjaival” (Énekek éneke 1:2), gondoljunk otmaradt testvéreinkre, akiknek neve „kiontott drága kenet”, sárból és nyomorúságból is az égre felillatozó. Fogadjuk meg, hogy nem szününk meg imádkozni és dolgozni értük. Mindaz, amit Isten mivélünk tett, csak*

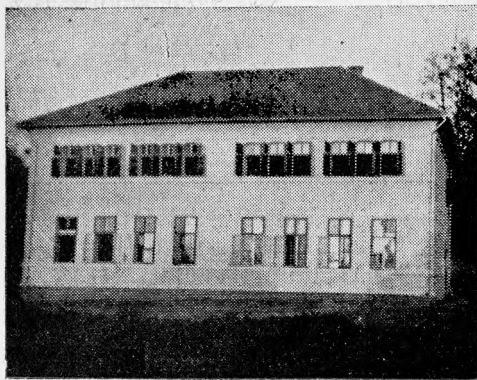
zálóga annak, amit róluk is ígér és egykor beteljesít. Oh, drága és vigasságos lakodalom, mikor az utolsó, vendégek, a legkedvesebbek is megérkeznek!" A vezércikk után „*Calálkozás*“ cím alatt Dr. Révész Imre debreceni püspök ír részletesen mindnyájunkat egyformán érdeklő s már most legaktuálisabbá vált nagyszúlyú kérdésünkről: helyzetünkről. Irása látni tanít! Nagyon örvendünk, hogy olvashattuk! A reánk gondoló szeretetért köszönetünket és viszonzó szeretetünket küldjük lapunk által is.

Magyardécse

Magyardécse egyházközségünk Szolnokdoboka — Szamos megye — délkeleti részén fekszik a Nagyszamos balpartján. A Szamos teréről 4 km. emelkedő szerpentin út vezet fel a községbe. Határa csupa hegy. Gabona termelésre csak nagy és gondos megműveléssel alkalmas. Ellenben a talajösszetétele a gyümölcstermelésre kiválóan jó.

Ezt a természeti adottságot az ott lakó nép már évszázadokkal ezelőtt felismerte. Reá jött arra, hogy érdemes gyümölcstermeléssel foglalkozni. Így a főfoglalkozási ág, a gyümölcstermelés. Különösen a cseresznyefa díszlik, ez terem nagy mennyiségben a falu határán. Ujabban az alma szakszerűen kezelve, termés idején 280—300 vaggonnal terem.

A község lakói mind magyarok és reformátusok. Vallásosak. Mindennap reggel és este, munka előtt és munka után templomba mennek, hol istentiszteleten vesznek részt. Már 1643-ban felekezeti iskolájuk volt, mit az akkori anyakönyvek tanúsítanak. 1888-ban új iskolát építenek, az akkori időknek és követelményeknek megfelelő módon, fából sövényfallal, zsindefedéllel, mert az azelőtti iskolák szalmafedélek voltak. Ez az iskola 3 tantermes, de már 1934-ben rozoga s a mostani kívánalmaknak csak szükségből megfelelő. Ezért az egyházközség népe Kiss János lelkész odaadó, fáradhatatlan vezetése folytán 1934-ben elhatározza egy új iskola építését. Kínálkozó alkalommal megvásárolta egy másik községben lévő grófi kastély épületének 1/3 részét, melynek anyagát télen, mikor a Szamos be volt fagyva, óriási munkával felfuvarozta.

Magyardécsei ref. elemi iskola új épülete.

1935. májusában megkezdte az iskola építését, melyben már szept. 15.-én a földszinten három tanteremben megkezdődött, illetve folytatódott a gyermekek tanítása és nevelése. Ezen hatalmas, 5 tantermes, gabonaraktárt és tanítónői lakásokat magában foglaló épület anyagának beszerzése, felhordása, fel-

építése 1935-ben teljesen kimerítette az 1800 lelkes décei gyülekezet anyagi erejét. Kölcsönt, adományokat, anyagi támogatást senkitől sem kért. Ezen terhek mellett pontosan fizette s fizeti ma is lelkipásztorát és három tanítóját. Az új iskolát mindhárom tanteremmel teljesen bebutorozta s a törvény előírása szerint felszerelte.

Ez évben — mivel a gyermekeket a három földszinti tanterem befogadni nem bírja — a gyülekezet elhatározta az emeleti tanterem beruházását, valamint az egész épület külsejének a befejezését, ami június végére el is készült, mikor is fel akarták szentelni. A rossz időjárás, árvíz és nagyon nehéz út miatt a szentelés későbbi időre halasztatott el.

A fent leírt iskola kicsinyített képe itt látható. A jó Isten segítségével, a gyülekezet akaratából s erejének összeadásával épült. Ez utóbbit azért hangsúlyozom, mert azt, aki az iskola felemeleséhez sem lelkiileg, sem anyagilag nem járult hozzá, sőt szét-húzást próbált szítani, azt a gyülekezet a kebeléből kiközösítette s egyben felhatalmazta a lelkészt és tanítót, hogy semmiféle egyházi jótéteményben ne részesítsék.

Es most ezeknek a segítsége és hozzájárulása nélkül is áll a gyönyörű, tiszta kőből épült modern iskola, mely fennen hirdeti az évszázadokon át jelenvalóknak és eljövendőknak azt a hatalmas akarást, erőfeszítést, munkát sok-sok gondot és aggodalmat: élő hitet, mellyel felemeltetett és Istennek szenteltetett, hogy annak 5 tantermében 5 tanító vezetése mellett gyermekeink becsületes, tisztaszívű, hithű, jó reformátusokká neveltesse.

Kovács Sándor

volt magyardécsei igazgatótanító,
e i. kolozsvári ref. tanító.

„A feddés akár méltán s akár méltatlan legyen, akár a jóakaróknak s akár pedig az ellenségnek szájából származzék, soha az okos embernek kárára nem esik. Mert, ha méltó, jobbulásra serkenget, ha méltatlan, arra oktat, mit kellésék elkerülnöd. És így mindenképen az okos embert vagy jobbá, vagy okosbá teszi. Ha pedig a feddést nem szenvedheted, semmi feddendő dolgot ne eselkedjél.“

(Medgyesi Pál: „Kegeység gyakorlás“. 1635).

Kecskemét.

A kecskeméti református leányszövetség 50 pengőt küldött Zágoni Anikó erdélyi leányszöv. titkárnó címére, azzal a rendeltetéssel, hogy ez az összeg keresztszülői ajándék legyen annak a kolozsvári református kisgyerekeknek, aki éppen a magyar honvédek kolozsvári bevonulása napján: 1940. szeptember 11-én született.

Szondy Lidia Dorának hívják azt a csöppseget, aki éppen ezen a napon érkezett meg Szondy Lajos timár-börgyári munkás testvérünk, Kolozsvár, Csaba ucca 96 sz. alatt levő hajlékába. Mivel ő még nem lak a fenti adományt, ezért helyette mi tolmácsoljuk igen tudja megköszönni a „kecskeméti keresztnamák“-t a kecskeméti leányszövetségnek Molnár Ilonka kecskeméti leányszöv. titkárnó által, aki a pénzesutalványt a leányszöv. nevében, mint keresztnamák nevében aláírta.

Kolozsvár-Hidelve.

1940. szept. 15.-én Vitéz nagybányai Horthy Miklós Magyarország főméltóságú Kormányzóját és Hitvesét kolozsvári ünnepélyes bevonulása alkalmából Szilágyi András kolozsvári kisgazda-presbyter testvérünk az alábbi beszéddel köszöntötte:

„Főméltóságú Urunk és Nagyasszonyunk!

Az anyaországhoz visszatért erdélyrészi magyar kisgazdák hódolatát hozzuk magas színe elé. Huszonkét évig elszakítva, testileg-lelkileg meggyötörve, eltemetve éltünk, de csak úgy mint a búzaszem, a boldog aratás reménységével. Főméltóságodnak bölcsesége az a napsugár, amelynek melegével a búzaszem csirába, majd szárra szökkent.

Hálát adunk az Uristennek, hogy Főméltóságodat a magyar föld felszabadító munkájában megsegítette, és kérjük, hogy továbbra is diadalmasan vezérelje.

Igérjük és fogadjuk, hogy ezt a földet amelyet apáink vére amnyiszor öntözött, amely bölcsőnk és sírunk és amelyen kívül nincsen számunkra hely, az utolsó barázdáig felszántjuk, megműveljük, hogy bő aratás essék a magyar hadsereg számára.

Aldja meg az Isten mind a két kezével Főméltóságú Urat és Hazánk Nagyasszonyát, a mi sokat nélkülözött Édesapánkat és Anyánkat!”

II. 1940. szept. 22-én délután 3—5 óráig a Téli-Zsoltároskertben (Máramaros-u. 46. szám alatt) nagyon népes gyülekezet jelenlétében tartottuk meg felszabadulásunkért a hálaadó ünnepélyt. Ez alkalommal Kolozsvár—hidelvei gyülekezetünk iskolásai és leányszövetsége, továbbá a hidelvei Ifj. Ker. Egyesület tagjai (Nagy Edit, Décsy Árpád, Barabás Erzsébet, Szigethy Erzsébet, Konsza Olga, Szász Ilonka, Bozsi Ferenc, Makszin Berta, Kóbori Mária, Hancz Márton, Horváth Rozália, Nagy Irma, Dáné Tibor, Nagy Mária) alkalmi szavakat adtak elő, énekelt a Hidelvei Egyházi Földész Énekkar és a Zwingli Egyházi Énekkar, bibliát magyarázott a 126. Zsoltár alapján Dr. Gönczy Lajos ref. theologiai igazgató-professzor, a bevezető imádságot Biró Mózes lelkipásztor tartotta. Kedves volt szemeinknek az ünneplő gyülekezet sorában ott látni felszabadító vitéz honvéd testvéreinket is. Ez alkalommal volt először magyar zászlódiszben a Téli-Zsoltároskert! Sokat, nagyon sokat énekeltünk!

III. 1940. október 6-án délután 4 órakor lesz Hidelvei Földésztestvéreink Székházának (Téli-Zsoltároskertünknek) az ünnepélyes felszentelése, a Székházban elhelyezett emléktábla felavatása, mely alkalommal bibliát magyaráz Biró Mózes lelkipásztor, a felszentelő beszédet Vásárhelyi János püspök tartja: a Hidelvei Egyházi Földész Énekkar énekszámokat ad elő; szavalni fognak földész ifjuságunk fiú és leány tagjai, ugyanők megkoszorúzzák a Székházat felépítő apák nagy csoportképét. A vezetőség több meghívót küldött szét ez alkalomból azzal a céllal, hogy azt ki-kik tetszés szerinti összeggel megváltani szíves legyen még hogyha az ünnepélyen nem is vehetne részt a címzett. Az így befolyó összeg is a Székház (Téli-Zsoltároskertünk) korszerű berendezésére, (könyvtárra stb.) fordítatik.

IV. Hidelvei templomunk téli fűtése céljaira ezen az őszön is eljuttattuk kérő, emlékeztető levelünket gyülekezetünk tagjaihoz. Eddig e célra három adomány érkezett: Páska János (Raktár u. 8.) 200 Lei,

Balázs István (Makavei u. 58.) 100 Lei és Biró Mózes 200 Lei. Nagyon szépen kérjük, hogy ne feledkezzenek el hűveink adakozni templomunk téli fűtésére, mert két vaggon tűzifa beszerzésére van szükségünk (24.000 Lei = 800 Pengő), melyre fedezetünk nincsen. „A jókedvű adakozót szereti az Isten”.

V. Az 1940. év nyarán a Rudolf út 39 sz. alatt levő iskolatelkünkön az Ifjusági Ker. Egyesületünk Otthonának mindkét szobáját alá kellett falaztatnunk és az iskolaszolgának egy 2 × 3 méter konyhát kellett felépíttetnünk. A munkát teljesen díjmentesen végezte Kilin Sámuel gyülekezeti előljáró testvérünk! Azonban így is 30.000 Lei = 1000 Pengő körül mozog a felhasználásra fordított kiadásunk, melyre ez ideig mindössze özv. Kis Sándorné testvérünkötől kaptunk 1000 Lei adományt: ő ereje felett adakozott e célra! A fennmaradó összeg fedezéséhez ne késlekedjünk mi sem, jószívű adományainkkal hozzájárulni — amíg időnk van!

Budapest-Kelenföld.

„Zsuzsánna“

Csak „Zsuzsánnának” említette a lelkipásztor. A családi nevét tehát nem tudom és mégis írok róla. A Budapest—Kelenföldi gyülekezet „Zsoltároskertet” vásárolt a tahii határban a vasárnapiskolás gyermekek nyári üdülése céljára. A két holdnyi terület megvásárlása elég sok pénzbe került. Először csak a terv és a vágy volt meg a lelkek mélyén. Sok gyülekezeti imaórán — bibliaórán — templomi istentiszteleten beszélgettek róla. A gyülekezet hűséges Zsuzsánnája is ott volt a tusakodók között, aki különben mint háztartási alkalmazott tartja fenn magát. Ez a Zsuzsánna csendben imádkozva elhatározta, hogy ha a jó Isten őt megsegíti, ő addig fog a fizetéséből takarékoskodni, féltetni, míg csak meg veheti a gyülekezet vasárnapiskolás gyermekeinek a két holdnyi területű földet. Gyűlt-gyűlt a Zsuzsánna pénze 5 pengőnként, 10 pengőnként. Már 500 pengőt is meghaladta a megtakarított pénze, amikor a gyülekezeti imaórán azt hallja, hogy már valaki által Isten megelőzte az ő szándékát. Mi tagadás, ez egy kicsit fájta Zsuzsánnának, hogy miért nem az ő pénzen ő vehette meg ezt a gyülekezet számára. Felújjongott, amikor hallotta, hogy az egész területre 200 drb. diófát akar ültetni Sebestyén Andor lelkipásztor. Na, gondolta, a 200 diófát ő: Zsuzsánna fogja kifizetni! E szándékát azonnal közölte is a lelkipásztornak. Azonban miközben a diófát meg akarták vásárolni, egy újabb csoda történt: a 200 diófa ajándékban megérkezett a parochiára. Zsuzsánna nagyon elgondolkozott. Imádkozott: „Mi dolog, Uram, hogy Te nem akarod elfogadni az én adományomat?” Zsuzsánna másnap az egész pénzt átadta a lelkipásztornak azzal a kéréssel: Nagytiszteletű Ur! Fizesse ki az én pénzből a munkásokat, akik a 200 diófa elültetéséhez a gödröket ásák. Nagyon boldog vagyok, mondta, mert megértettem az Ur akaratát: Nem vehettem földet és fákat, amiket látni lehet és amikkel esetleg el is dicsekednék az ember, az én adományomat el akarja rejteni az Úr; olyant veszek, ami szükséges és még sem lesz látható majd: a fák elültetéséhez gödröket ásatok! Oh, olyan boldog szívvel, olyan örömmel teszem!

Az Országos Bethlen G. Szövetség felhívása.

Magyar Protestáns Testvérek!
Az Országos Bethlen Gábor Szövetség az idén is megrendezi az Országos Protestáns Napokat október 26–november 5 között, amelyeknek főünnepségei a következők: Evangélizáció. A Korál Kamara Társaság hangversenye. Ifjúsági konferencia. Protestáns irodalmi és művészeti est a Budapesti Városi Színházban. Ünnepi Istentisztelet. Koszorus staféta a fővárosban a protestáns nagyjaink emlékműveihez. Reformáció-emlékünnap a Vigadóban, a Deák-téri, a Szilágyi Dezső-téri és a Rákos-ú. templomokban.

Vidékről Budapestre felutazók részére 50 százalékos vasuti kedvezmény és a főbb vasutvonalakon kedvezményes ünnepi kulturvonatok. Jelentkezések, illetve vasuti igazolványok vásárlása a lelkészi hivatalokban, vagy az Ibusz kirendeltségeinél.

Protestáns Testvérek!

Szeretettel hívunk Benneteket az Országos Protestáns Napokra, s kérünk, hogy tömeges megjelenésetekkel tegytek tanubizonyosságot a magyar protestánsok élő öntudatáról.

A rendező bizottság.

Reformáció.

*A századok sűrű ködén keresztül,
Mint hogyha mély, nagy kongást hallanék!
Időkön át dörgése messze rezdül,
Se föld, sem ég ilyet nem halla még!
Mint hogyha az idők órája verne,
Minden kongása századot jelent,
És benne hirdeti az Úr kegyelme:
Az új ég és az új föld megjelent!*

*Dereng-borong, mint álom-szülte fantom,
Egy látomás az éj homályin át:
Előttem áll a wittenbergi templom,
S előtte „Páter Mártinus“ *) barát!
A sötétség trónját ott dönti romba
Nehéz, kemény pöröly-csapásával.
Vásárolt bünbocsánat, cifra pompa!
Reszkess: kitört a tisztító vihar!*

*De nem csak rombol: romból újra épít
Kalapácsával Martinus barát,
Építi ős-igazság, tiszta, mély hit
Örök időkre élő templomát.
A templom már sok század óta épül,
S épülni fog még át sok századon,
Mig „az idők teljességébe“ végül
Mindent betölt az óriási dóm!*

*Mindent betölt... Mert épül bár naponta,
Harangja átzúg századok zaján,
Első útése négyszáz éve konga
A várkapolna ódon ajtaján!
Mindent betölt... Visszhangja zúgva száll át
Téren, időn örökké, végtelen...
Páter Martinus kemény kalapácsát
Visszhangozzák idő, történelem...*

Olvasd: „Páter Mártinus“.

*Mindent betölt, mert tündöklő falában
A hívő lelkek milliója él,
S évezredek vajudó viharában
Márton baráttal küzd, hisz és remél!
Mindent betölt, benne dicsőségre szépül
A föld, az ég és minden csillaga!
Óh, mert e dóm, mely végtelenbe épül:
Az új Mindenség, a Krisztus maga!*

Dr. Thaly Loránt.

Mezőségi kép:

Keresztelő Septéren.

A Mezőségekre való megérkezésem utáni második vasárnap Septéren tartottam istentiszteletet. Szokatlanul sokan voltak a kurátor bácsi szobájában, ahol a templom elkészüléséig az istentiszteleteket szokták tartani. Amint megtudtam, azért voltak ennyien, mert egy kis fiut hoztak keresztelni. Külön érdekessége az volt a keresztelőnek, hogy a fiucska a régi Romániában született, ahol a gör. keleti pap meg is keresztelte. A keresztelő után néhány hónappal a szülők visszajöttek. Pedig jó dolguk volt, szép fizetést kaptak és úgy beszéltek az idegen nyelvet, mint az anyanyelvüket. Hazajöttek, mert nem tudtak ellenállani a szülőföld varázsának. Jöttek a fényből, a kényelemből a hideg-meleg vizes, villanyvilágítású gyárból haza, szalmafedeles, kemény patkás házikókba, a bűzös petroleum lámpa mellé. Jöttek és hozták magukkal az idegen világban született kicsi magyart, aki felé már kinyújtotta az az idegen világ a polipkarjait. A szegény tisztelő ur nem volt mit tegyen, összetépette a régi keresztlevelet és a református keresztelő után kiadta az újat, hogy a gyermeknek magyar hitű keresztlevele legyen. Krisztus egyháza egy lélekkel, drága hazánk egy lelkes magyarral gyarapodott. Ezzel érte a jó pásztor, aki a legkisebb a századik juhát sem hagyja elveszni.

Dáné Tibor

ref. koll. VII. o. tanuló
Koloszvári-Hidelvei IKE vezetőtag

A REFORMÁCIÓ ERNYEDETLEN SZENT TŰZÉT A MEZŐSÉGRE!

Reformációi program:

**Krisztus legyen király mindenütt!
Közülünk pedig hitében és fájában
senki el ne vesszen! Krisztus előtt
e világon mindenki hódoljon meg!**

**Én, ki e sorokat olvasom, mit
tehetek ezért?!**